

MOTOR VOOR EEN DUURZAME EN PLEZIERIGE LEEFOMGEVING

Jaarverslag 2019

Spaarnelanden in 2019

Kerncijfers

We beheren...

1.142

speeltoestellen

3.852

straatnaamborden

1.796

zitbanken

4.876

fietsenrekken

7

fietsenstallingen

62.420 bomen

1,4 miljoen m² gazon

1,1 miljoen m² ecologisch beheer

1,2 miljoen m² groen

6 openbare parkeergarages

172 straatparkeermeters

4 bewonersparkeergarages

meer cijfers...

125.000

bezoekers aan het Milieuplein

We gaven **1,8 miljoen**
parkeerkaartjes uit

161.260 inwoners van Haarlem zorgden in
2019 voor ongeveer

67.857 ton afval

Per inwoner is dat **420** kilo (2018: 423 kilo)

49% van het afval wordt nu gescheiden
(2018: 44,5%)

17.011 inwoners van Zandvoort zorgden in
2019 voor ongeveer

7.600 ton afval

Per inwoner is dat **447** kilo

Zij scheidden **43%** van het afval

19 keer zout gestrooid tegen gladheid,
in totaal **484** ton. (2018: 20 keer en 378 ton)

Over dit verslag

Met dit (niet-financiële) jaarverslag geven we inzicht in de prestaties van Spaarnelanden op de drie aspecten van duurzaamheid: milieu, mensen en economie. We doen dit aan de hand van internationale richtlijnen voor niet-financiële verslaglegging: GRI Standards en Integrated Reporting. De beste elementen uit deze twee standaarden hebben we gecombineerd tot een verslag dat transparantie vooropstelt, dat de lange termijn in zicht houdt en dat gaat over de onderwerpen die er volgens onze stakeholders toe doen.

Via de dialoog met onze stakeholders en een analyse van onze impact op duurzaamheid zijn we tot zes thema's gekomen die we in het tweede deel van dit verslag uitwerken aan de hand van langere interviews met kennisdragers in ons bedrijf. Deze achtergrondverhalen vullen we aan met korte beschrijvingen van onze prestaties in 2019.

Inhoudsopgave

1 Verantwoording	6
1.1 Voorwoord	7
1.2 Verslag Raad van Commissarissen	9
1.3 Verslag van de ondernemingsraad	10
1.4 Verkorte jaarrekening	12
2 Bedrijfsvoering	14
2.1 Onze missie, visie en strategie	15
2.2 Spaarnelanden als organisatie	16
2.3 Waardecreatie voor de samenleving	19
2.4 Mensen, veiligheid en milieu	21
3 Omgeving en thema's	24
3.1 Dialoog met stakeholders	25
3.2 Materialiteit	29
3.3 Belangrijke thema's	32

Verhalen van 2019	35
Thema 1: Grondstoffenschaarste en circulariteit	37
Thema 2: Biodiversiteit en klimaatadaptie	44
Thema 3: Participatie en lokale gemeenschap	51
Thema 4: Energietransitie en vermindering uitstoot	57
Thema 5: Governance, klanttevredenheid en vertrouwen in de overheid	63
Thema van de toekomst: Duurzame stadsmobiliteit en deeleconomie	69
GRI-Index	75

1 Verantwoording

1.1 Voorwoord

“Duurzaamheid en gedragsverandering kun je alleen maar samen ontwikkelen”

Dagelijks werken wij met plezier aan de leefomgeving van mensen in Haarlem en Zandvoort. We zijn dankbaar dat we vitale functies in de openbare ruimte mogen uitoefenen. En we creëren meerwaarde door dat te doen in verbinding en samenwerking met inwoners en bedrijven. Want ons werk kent sterke raakvlakken met de behoefte van mensen om te mogen participeren in datgene dat uiteindelijk hun leefomgeving bepaalt en de duurzaamheid die ze daarin in toenemende mate graag beleven. Circulariteit, klimaatadaptatie, biodiversiteit en duurzame mobiliteit zijn geen papieren begrippen meer, maar eerder de lijn waarlangs steeds meer mensen kijken naar de kwaliteit van hun leefomgeving. En daarmee kent ons werk uitdagende vraagstukken.

Eén van die uitdagingen is om inwoners zodanig te stimuleren en te faciliteren dat het plezierig voor ze wordt om zelf grondstoffen te scheiden van afval. Dan verdwijnt afval en denken we in de toekomst alleen nog in termen van grondstoffen. Wij halen die grondstoffen op en zien erop toe dat ze weer worden gebruikt voor het maken van nieuwe producten.

Circulariteit wordt daarmee tastbaar en iets van ons allemaal. Verderop in dit verslag leest u hoe enorm goed inwoners deze vorm van scheiding aan de bron al toepassen en tot welke stijging van het scheidingspercentage dit leidt. Dat is echt iets om trots op te zijn.

Het bijzondere van scheiding aan de bron vind ik, dat het leidt tot bewustwording van mensen. Heel vaak hoor ik mensen zeggen: “Ik zie nu pas hoe enorm veel plastic ik gebruik”. Het besef en inzicht dat hiermee ontstaat leidt weer tot nieuwe denkwijzen en dus ook tot ander gedrag. Bijvoorbeeld, hoe kan je zodanig boodschappen doen, dat je minder plastic in huis krijgt. En dan gebeurt wat we willen: mensen die zelf ervoor zorgen dat we op grotere schaal anders gaan consumeren en dus ook anders gaan produceren. Meer circulair, meer duurzaam en dus ook beter. ➤

Een andere uitdaging is om in het beheer en onderhoud van elementverhardingen, bomen en groen rekening te houden met biodiversiteit en het voorkomen van hittestress en wateroverlast. Het besef dat dit echt nodig is, komt nu snel op gang. De tijd dat we perfect gemaaide gazons wilden zien en de openbare ruimte het liefst strak dicht wilden betegelen ligt gelukkig achter ons. We zijn blij dat we meer mogen sturen op ecologische waarden en niet alleen op beeldkwaliteiten. Veranderend besef van inwoners en een andere manier van kijken en beleven hebben hier aan bijgedragen. Want wat we vroeger als ongewenst onkruid zagen en weghaalden, zien we nu als waardevolle bloemen die goed zijn voor de bijenstand, de vlinderpopulatie en absorptie van water.

Duurzame uitdagingen vragen ons om te innoveren. Ook in onze positionering. De oude gedachte van Markt en Overheid leidt tot oude of onvolkomen oplossingen. Voor het bereiken van nieuwe doelen zijn ook nieuwe partnerschappen nodig. Partnerschappen waarbij iedereen meedoet en waarbij semi-overheid krachtiger optreedt als regisseur. Duurzame ontwikkelingsdoelen zijn daarbij de nieuwe gids. Belangrijke en verfrissende innovaties in 2019 zoals iZoof Carsharing, Green Collecting en de circulaire strandopgang komen voort uit deze nieuwe gedachte.

Duurzaamheid en gedragsverandering worden niet geleverd door een marktpartij. Je kunt ze ook niet online bestellen en ze worden ook niet verkocht in de supermarkt. Je kunt ze alleen maar samen ontwikkelen. Ze zijn de resultante van samenwerking tussen overheid, markt en particulieren. En daarmee ontstaat er een belangrijke en natuurlijke regierol voor Spaarnelanden in haar positie als semi-overheidsbedrijf. In 2020 zullen wij meer aandacht gaan vragen voor het belang van deze rol bij onze bestuurlijke achterban.

In onze bedrijfsvoering hebben in 2019 operational excellence en onze CO₂-voetafdruk aandacht gehad. We werken aan onze informatievoorziening naar opdrachtgevers en klanten. De data uit ons ICT-landschap leiden ook in 2020 tot verdere verbetering van onze dienstverlening. En in ons personeelsbeleid besteden we veel aandacht aan wat wij noemen 'echt duurzaam doen' en de mogelijkheid voor medewerkers tot scholing en innovatie binnen het eigen werk.

Ik bedank al mijn collega's voor hun fijne inzet en hun betrokkenheid bij het werk en onze klanten.

ROBERT OOSTING
Directeur Spaarnelanden nv
Haarlem

1.2 Verslag van de Raad van Commissarissen

Als Raad van Commissarissen houden wij toezicht op het beleid van de directie en de algemene gang van zaken bij Spaarnelanden nv. Daarnaast staan wij de directie met advies terzijde. Wij doen dit in het belang van de vennootschap en alle belanghebbenden.

Dagelijks werkt Spaarnelanden aan een schone en plezierige leefomgeving. Het sociaal-maatschappelijk karakter van het bedrijf is alom bekend. Inclusief werken in nauwe samenwerking met partijen als de gemeenten, wijkraden, reïntegratiebedrijven, buurtbedrijven en buurtbewoners is een vaste waarde. Recent her-certificeerden we voor de kwaliteitsnormen conform ISO-9001 en ISO-14001 en we verwachten in 2020 te certificeren voor ISO-27001. Jaarlijks meten we onze CO₂ voetafdruk en in 2019 bestendigden we trede 5 van onze CO₂ prestatieladder. Veiligheid van klanten en medewerkers bij de uitvoering van het werk is voor ons belangrijk en jaarlijks geborgd middels VCA**-certificering.

De strategie van Spaarnelanden richt zich op een gezonde bedrijfsvoering en verduurzaming van de activiteiten met het oog op thema's als circulariteit, klimaatadaptatie, biodiversiteit en duurzame mobiliteit. In 2019 werd extra geïnvesteerd in de totstandkoming van een innovatieprogramma. Voor ons is het van belang dat er in het innovatiebeleid een juist evenwicht bestaat tussen verbetering en aanpassing van de bestaande operatie en de aandacht die uitgaat naar nieuwe activiteiten.

Voor 2020 heeft versterking van draagvlak bij stakeholders voor de strategische koers van het bedrijf de aandacht van zowel de Directie als RvC.

In 2019 werden in goed overleg met de opdrachtgever(s) de evaluatieresultaten van vier jaar DDO omgezet in nieuwe afspraken voor de toekomst. De afspraken die werden gemaakt omtrent verlenging van overeenkomsten, marktconforme opdrachtsommen en de intentie tot vereenvoudiging van administratieve lasten bieden een goede basis voor continuïteit en samenwerking in de volgende contractperioden.

De Raad van Commissarissen heeft in het verslagjaar 8 keer vergaderd met de directie. In de verschillende bijeenkomsten is onder meer gesproken over zaken als begroting, jaarrekening, het strategisch beleid, de financiële ontwikkeling en het innovatiebeleid. Naast deze vergaderingen hebben er ook deelcommissies plaatsgevonden met de RvC, waarin naast reguliere onderwerpen als financiën, personeel en organisatie

ook specifieke thema's zijn behandeld zoals de ontwikkeling van nieuwe initiatieven en juridische structuur. De RvC heeft jaarlijks overleg met de ondernemingsraad en in het voorjaar heeft de jaarlijkse zelfevaluatie plaatsgevonden van de RvC.

Na afloop van het verslagjaar werd Spaarnelanden geconfronteerd met de coronacrisis. De Raad van Commissarissen is zich er van bewust dat de coronacrisis impact heeft op de manier waarop medewerkers hun vitale werk moeten doen en waardeert hun enorme inzet in deze moeilijke tijden. Tevens zijn we ons er van bewust dat de crisis effect zal hebben op het resultaat van de NV.

In het voorjaar 2020 zijn de commissarissen mevrouw Annette Ottolini en de heer Frans van Voorst-Vader volgens rooster afgetreden. Wij danken hen voor hun inzet voor Spaarnelanden nv en de plezierige samenwerking in de afgelopen jaren. De Raad van Commissarissen dankt de directie en haar medewerkers voor hun inzet voor Spaarnelanden.

De heer mr. drs. J.F.P. Houben (voorzitter)
Mevrouw Ing. V.M. Dalm
De heer Drs. I.G.M. Verbruggen

1.3 Verslag van de ondernemingsraad

De ondernemingsraad van Spaarnelanden bestaat uit negen leden en komt elke maand bij elkaar. Overlegvergaderingen met de bestuurder zijn er elke zes weken. Hier komen onder meer belangrijke instemmings- en adviesaanvragen aan bod.

In januari 2019 waren er verkiezingen voor een nieuwe ondernemingsraad (OR). Voor het eerst sinds we ook in Zandvoort actief zijn als bedrijf werden er ook verkiezingen gehouden voor de medewerkers in Zandvoort. In het reglement is vastgelegd dat er een zetel voor een Zandvoorts OR-lid is geormerkt. De opkomst bij de verkiezingen was groot en er hebben zich tien kandidaten aangemeld. Alle negen zetels zijn toen bezet en één kandidaat kwam op de reservelijst. Hij zal tot de OR toetreden wanneer de secretaris eind augustus 2020 met pensioen gaat.

Van elke vergadering doet de OR uitgebreid verslag in een eigen bulletin. Tevens brengt de OR een journalistiek verslag uit na elke vergadering. Dit wordt ook op papier in de organisatie verspreid en op de interne publicatieborden opgehangen.

Over 2019

De OR constateert dat Spaarnelanden op de goede weg is. Het bedrijf is behoorlijk in beweging en zet goede stappen richting duurzaamheid, minder vervuiling en meer commerciële activiteiten.

Wat de raad betreft moeten de ontwikkelingen ook weer niet te snel gaan en moeten in gang gezette initiatieven eerst worden afgemaakt. Wij zullen daar ook de komende tijd op blijven letten.

Het contact met de bestuurder is goed. Met de Raad van Commissarissen komt de OR één à twee keer per jaar bijeen om de gang van zaken door te nemen. Bij dringende zaken weten we elkaar te vinden.

De OR ging in 2019 een dag op cursus. De dag had vooral het karakter van coaching rond specifieke kwesties uit de praktijk. In 2020 gaat de OR twee dagen op cursus om zich verder te verdiepen in de Wet op de Ondernemingsraden (WOR).

Nieuwe beoordelingssystematiek

De ondernemingsraad stemde in met een nieuwe manier om beoordelingsgesprekken te voeren. Onder de naam 'Het goede gesprek' krijgen de beoordelingsgesprekken een opener, informeler karakter, waarbij ook de persoonlijke ontwikkeling van de medewerker aan bod komt.

GPS-volgsysteem

Onder de naam 'Schoon rijden' kregen we een instemmingsverzoek om in de wagens van Spaarnelanden GPS-tracking in te bouwen. Dit moet inzicht in het rijgedrag geven voor vermindering van brandstofverbruik en emissies. De OR stemde ermee in, met de kanttekening dat een volgsysteem nooit mag worden gebruikt om over het functioneren van de medewerker te oordelen.

Modernisering van de fietsenregeling

We stemden in met een gunstige regeling voor personeel om een bedrijfsbudget voor elektrische fietsen in te voeren. Het enthousiasme hiervoor was dermate groot, dat er een wachtlijst moest worden aangelegd. Op aandringen van de OR is de regeling voor het daaropvolgende jaar geprolongeerd en wordt er beter gecommuniceerd over het beperkte budget.

Zondagsopenstelling Milieuplein

Met ingang van 29 april 2019 is er een zondagsrooster ingevoerd voor medewerkers van het Milieuplein. We merkten nogal wat weerstand tegen de regeling, omdat weinig mensen bereid zijn om hun zondagse vrije tijd op te geven. De OR heeft met de bestuurder afgesproken dat de regeling na een jaar wordt geëvalueerd.

Bedrijfsmaatschappelijk werk wijkteams

We zijn blij dat een collega wordt vrijgemaakt voor bedrijfsmaatschappelijk werk. Juist in deze hectische en snelle tijden is een beetje extra begeleiding erg belangrijk.

Adviesaanvraag wijziging managementstructuur

We stemden in met de komst van een Chief Financial Officer en een definitieve invulling voor de rol van Manager Klant en Innovatie.

Wijziging juridische structuur

Er bestaat een discussie in de Haarlemse gemeenteraad over de commerciële activiteiten van Spaarnelanden. De bestuurder heeft aangegeven dat er vanuit de aandeelhouder een verzoek ligt om te bezien hoe deze activiteiten (nog meer) kunnen worden gescheiden van de reguliere werkzaamheden die voortvloeien uit de Domein Dienstverlening Overeenkomsten. Dit kan gaan leiden tot een nieuwe juridische structuur en een ontvlechting die nogal wat voeten in de aarde heeft en veel tijd en energie kost. Het is ingewikkelde materie. De OR heeft een notitie ontvangen en zal hierover extern advies inwinnen zodra de hoofdlijnen van de verandering duidelijk worden.

Generatiepact

Een jaar na invoering van de regeling van het Generatiepact moeten we constateren dat er te weinig mensen van de regeling gebruik hebben gemaakt. Op vrijwillige basis kunnen medewerkers uren en loon inleveren om de nieuwe generatie meer kansen te bieden. De vakbonden zijn in overleg met de WENB werkgeversvereniging om een beter voorstel te ontwikkelen.

Overige onderwerpen die in 2019 werden behandeld:

- Green Collecting, een pilot om samen met andere inzamelaars bedrijfsafval uit de binnenstad op te halen en schadelijke emissies met 60% te verminderen.
- De opleidingsbegroting van Spaarnelanden kreeg instemming van de OR.
- Het personeelshandboek kreeg een update van de procedure wanneer een medewerker de regels overtreedt. De procedure is minder omslachtig geworden.

Vragen die we van medewerkers kregen:

- De gps-trackingdata van veegmachines bleken tegen de afspraken in toch te zijn gebruikt bij beoordelingsgesprekken. Daarmee handelt Spaarnelanden in strijd met de afspraken die gemaakt waren met de ondernemingsraad. Vervolgens bleek een aanpassing van het privacyreglement nodig te zijn.
- Kan de vuil- en zwaarwerktoeslag opnieuw worden ingevoerd? Deze regeling werd in het verleden bij de verzelfstandiging van de verschillende onderdelen afgeschaft, maar wel voor de medewerkers die meegingen vastgelegd en aangehouden in de sociale plannen.

1.4 Verkorte jaarrekening

Balans Spaarnelanden nv

ACTIVA	31-12-2019	31-12-2018	PASSIVA	31-12-2019	31-12-2018
Vaste activa			Groepsvermogen		
Materiële vaste activa	34.227	32.058	Gestort en opgevraagd kapitaal	3.889	3.889
Financiële vaste activa	398	232	Agioreserve	3.639	3.639
Vlottende activa			Overige reserve	3.797	3.951
Vorraden	463	507	Nog te bestemmen resultaat	449	146
Vorderingen	5.625	4.072		11.774	11.625
Liquide middelen	5.124	1.907	Voorzieningen		
Totaal activa	45.837	38.776	Overige voorzieningen	809	863
			Langlopende schulden		
			Schulden aan kredietinstellingen	19.751	13.998
			Kortlopende schulden	13.503	12.290
			Totaal passiva	45.837	38.776

Winst-en-verliesrekening Spaarnelanden nv

		2019		2018
Netto omzet		50.525		45.614
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	-16.917		-15.324	
Personeelskosten	-17.509		-16.879	
Afschrijvingen	-4.486		-3.753	
Overige bedrijfskosten	-10.795		-9.171	
Som der bedrijfslasten		-49.707		-45.127
Bedrijfsresultaat		818		487
Financiële baten en lasten		-301		-286
Resultaat voor belasting		517		201
Vennootschapsbelasting		-68		-55
Nog te bestemmen resultaat		449		146

2 Bedrijfsvoering

2.1 Onze missie, visie en strategie

Spaarnelanden is in 2005 ontstaan door het verzelfstandigen van taken en activiteiten van de gemeente Haarlem. Vanuit die historie en verbondenheid met de stad zijn we betrokken bij beleidsthema's die voor lokale overheden belangrijk zijn, zoals leefbaarheid, bereikbaarheid en duurzaamheid. Spaarnelanden is een NV, en is 90% eigendom van de gemeente Haarlem. Sinds 1 januari 2018 is de gemeente Zandvoort mede-eigenaar met 10% van de aandelen.

Missie

Spaarnelanden is de motor voor een duurzame en plezierige leefomgeving voor nu en voor de toekomst.

Visie

De bedoeling van ons bedrijf is dat we zó goed zorgen voor de leefomgeving in onze werkgebieden, dat zoveel mogelijk mensen (inwoners, ondernemers, bezoekers) hier blij van worden. Verduurzaming van de leefomgeving draagt onlosmakelijk bij aan deze belevingskwaliteit.

We voelen ons verbonden met de samenleving waarin we werken en willen een wezenlijke rol spelen binnen grote vraagstukken voor de leefomgeving. Als motor voor duurzame en plezierige leefomgevingen brengen we de juiste partijen bij elkaar om duurzame thema's te vertalen naar praktisch haalbare oplossingen. Die rol wordt ons gegund omdat we daarvoor als vanzelfsprekende partner worden gezien: door inwoners, de politiek, opdrachtgevers en gemeentebesturen. Zo zien we een toekomst waarin wij naast onze kernactiviteiten tal van nieuwe initiatieven tot stand brengen om praktisch uitvoerbare oplossingen te vinden.

Strategie

Spaarnelanden helpt de ontwikkeling naar duurzame en plezieriger leefomgevingen te versnellen door te doen. In onze strategie hebben we daarom opgenomen dat innovatie de komende jaren een belangrijke plek in onze bedrijfsvoering krijgt. Voor innovatie is samenwerking met derden cruciaal. Daarom maken we onze organisatie dynamischer en minder hiërarchisch. We zetten in op meer onderlinge samenwerking, omwille van de beste oplossingen voor onze klanten. Daarnaast gaan we nieuwe strategische samenwerkingsverbanden aan met externe partijen. Innovatie is voor ons belangrijk om snel te kunnen aanpassen aan veranderingen in het werkveld en waarde toe te voegen, te blijven leren en flexibel te zijn. We willen daarbij meer medewerkers in beweging krijgen en succesvol samen laten werken aan de dag van morgen.

In ons projectenportfolio geven we de hoogste prioriteit aan innovaties die uitgaan van bestaande techniek en die een duidelijk verband houden met onze kernactiviteiten. Daarbij geven we de komende jaren voorrang aan het ontwikkelen van duurzame mobiliteit.

Tegelijkertijd houden we onze kernactiviteiten van de best mogelijke kwaliteit, werken we aan draagvlak voor onze initiatieven en houden we onze omgeving en medewerkers aangesloten bij alle nieuwe ontwikkelingen.

“Even een compliment aan jullie medewerkers! Vandaag kwamen jullie onze beschadigde stoep repareren en dit is zo netjes gedaan en jullie pakten direct een paar andere dingen aan in de straat. Mijn complimenten! Echte toppers!”

2.2 Spaarnelanden als organisatie

In opdracht van de gemeenten Haarlem en Zandvoort verzorgen wij het beheer en onderhoud in de openbare ruimte. Onze taken omvatten afvalinzameling en reiniging, groenonderhoud en het onderhoud aan speeltoestellen en verhardingen. In Zandvoort zijn we daarnaast verantwoordelijk voor het onderhoud van het strand en de riolering, en in Haarlem beheren we de parkeeroplossingen in de stad. In onze werkplaats onderhouden we bijzondere voertuigen: die van onszelf, en die van opdrachtgevers zoals de Veiligheidsregio Kennemerland.

De primaire processen van Spaarnelanden waren in 2019 georganiseerd in vijf bedrijfsonderdelen:

Afval en Grondstof

Spaarnelanden zamelt afval in van inwoners en bedrijven. We stimuleren en faciliteren afvalscheiding en helpen de stad bij het zo duurzaam mogelijk verwerken van grondstoffen. Ons moderne Milieuplein speelt hierbij een belangrijke rol, net als nieuwe middelen om restafval en grondstoffen gescheiden in te zamelen. Alle Haarlemmers beschikken over een eigen duocontainer voor papier en PBD (plastic, blik en drinkpakken), of - bij gebrek aan buitenruimte - grondstoffencontainers op loopafstand. Dit onderdeel van Spaarnelanden zorgt ook voor reiniging van straten, afvalinzameling en reiniging bij evenementen, gladheidsbestrijding en plaagdierbestrijding.

Beheer Openbare Ruimte

Dit bedrijfsonderdeel onderhoudt het groen en de speeltoestellen in de stad. Ook is Beheer Openbare Ruimte verantwoordelijk voor het klein onderhoud aan

straatverhardingen, straatmeubilair en verkeersmeubilair. Bij de uitvoering van deze activiteiten zijn de afspraken met de gemeente over de na te streven beeldkwaliteit leidend. Bijzonder zijn ook onze boomspecialisten. Dit team verzorgt, snoeit en controleert de vitaliteit en stabiliteit van de meer dan 60.000 bomen in de openbare ruimte van Haarlem. Zieke bomen en bomen die schade veroorzaken of een gevaar opleveren voor de omgeving worden verwijderd en vervangen.

“Een compliment in verband met de afwikkeling van de feestdagen rond de ondergrondse containers op de Raamvest. Eerst had ik er een hard hoofd in, zes dagen met oud en nieuw de papier- en plastic-containers afgesloten, ik dacht dat wordt een zootje. Ik heb gelukkig met behulp van uw sleutels één en ander aardig kunnen oplossen, maar vooral 's-nachts werd veel karton en plastic afval rondom de bakken neergezet. Maar wat geschiedde, iedere morgen, wel of geen zondag of feestdag, kwam Spaarnelanden met een autootje de rotzooi opruimen. Ik dank de planning hiervoor omdat dit groot leed heeft voorkomen.”

Parkeerservice

Spaarnelanden is verantwoordelijk voor het 24-uursmanagement van zes openbare parkeergarages en vier bewonersgarages in Haarlem. Daarnaast doen we het technisch beheer van de straatparkeermeters en de betaalpalen van de Havendienst in de stad. We verzorgen de financiële afwikkeling van de parkeergelden en bemensen de bewaakte fietsenstallingen in het centrum van Haarlem en bij het station. Spaarnelanden werkt met een geavanceerd parkeermanagementsysteem dat zich snel kan aanpassen aan de nieuwste ontwikkelingen op parkeergebied.

Mobiliteit Service

Onze werkplaats is een van de modernste, meest duurzame autogarages in de regio. Hier vindt onderhoud op maat plaats voor bijzondere voertuigen zoals brandweerauto's, veegwagens, inzamelwagens en elektrische voertuigen. Ook onderhouden we hier grasmaaiers, bladblazers en ander gereedschap. We richten ons op een toekomst van zero-emissionvoertuigen en zijn op de hoogte van de laatste ontwikkelingen op dit gebied. Onze kleinere materieel is inmiddels elektrisch. Een deel van de inzamelvloot is hybride en we onderzoeken hoe we stapsgewijs de rest van onze middelen kunnen verduurzamen met het oog op een schonere bedrijfsvoering en omgeving. In 2030 zal het wagenpark van Spaarnelanden emissievrij zijn.

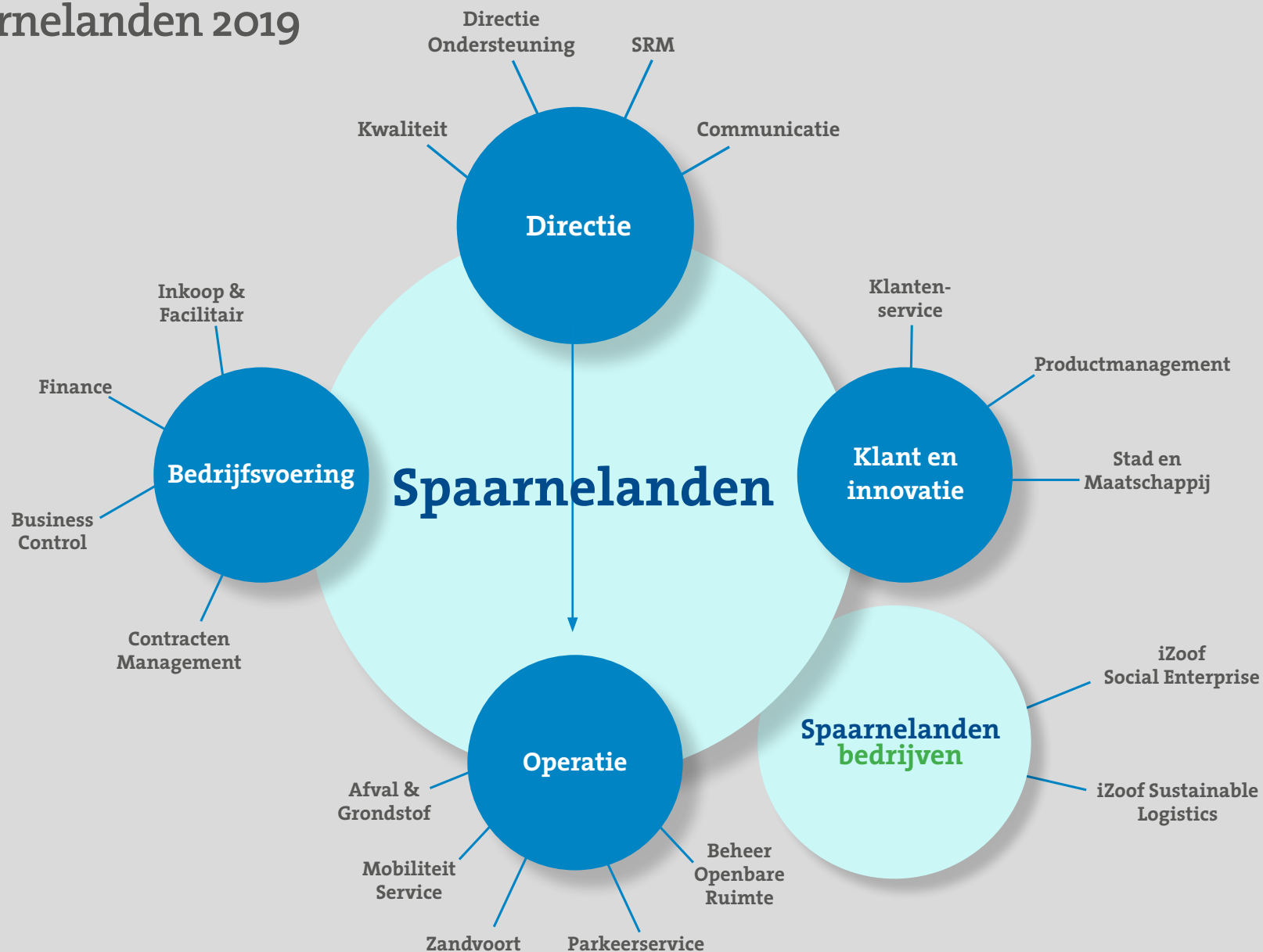
Zandvoort

Spaarnelanden is in Zandvoort verantwoordelijk voor afvalinzameling, reiniging, groenbeheer, riolering en het onderhoud van speeltoestellen en 'verhardingen', zoals verkeersborden en paaltjes. Het werken in Nederlands bekendste badplaats kent een eigen, seizoensgebonden dynamiek en brengt specifieke taken met zich mee. Zo houden we de boulevard vrij van zand, maken we het strand schoon en plaatsen we in het najaar stuifschermen op het strand.

"Goedendag, vandaag zijn twee van uw medewerkers langs geweest om het perk aan de Plataanstraat op te ruimen. Wat fijn dat zij er waren en wat ziet het perk er nu alweer mooier uit. Zelfs zonder gras. Hartelijk dank daarvoor."

Organisatieschema Spaarnelanden 2019

2.3 Waardecreatie voor de samenleving

*Als maatschappelijke onderneming creëert Spaarnelanden op zoveel mogelijk manieren waarde voor de lokale samenleving. Daarbij zetten we ons streven naar een duurzame en plezierige leefomgeving voor iedereen centraal. Onze aanpak draait om drie kernprocessen die een zichzelf versterkende cirkel vormen: **Verbinden, Doen & adviseren en Bijdragen.***

Verbinden

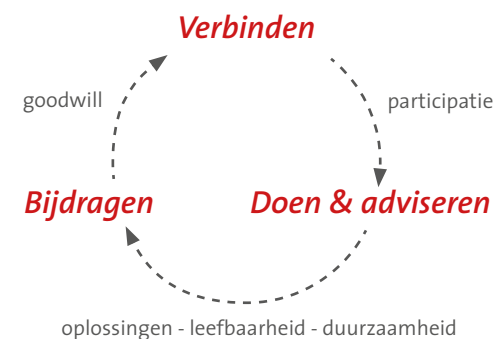
Onze verbindende activiteiten zorgen voor een leefomgeving waarin iedereen zich prettig en veilig voelt. Essentieel is dat burgers, bedrijven, gemeenten en maatschappelijke organisaties met elkaar in gesprek blijven. Het helpt als een neutrale partij daarbij het voortouw neemt en als katalysator de beste ideeën en initiatiefnemers verbindt. Met elkaar gaan we op zoek naar wat wel en niet werkt. Dit zorgt voor begrip en realistische oplossingen met een breed draagvlak.

Doen & adviseren

Verbinding zorgt voor realisme en draagvlak, zodat we onze activiteiten op het gebied van 'doen & adviseren' goed kunnen uitvoeren. We willen in de uitvoering van onze kerntaken zo goed mogelijk aansluiten bij de behoeften van alle partijen in onze omgeving. Zowel operationeel, als op tactisch en strategisch niveau. We zijn daarbij uitvoeringsorganisatie, gesprekspartner en adviseur. Spaarnelanden stelt haar expertise en daadkracht beschikbaar voor de gemeenschap en komt proactief met goede oplossingen.

Bijdragen

Door ons dagelijks werk voor de samenleving zien wij volop kansen om extra stappen te zetten op maatschappelijk gebied. Waar mogelijk grijpen we die kansen aan. We dragen ons steentje bij door initiatieven te steunen die de stad plezieriger, duurzamer en socialer maken en werk te bieden aan mensen die ergens anders moeilijk aan de slag komen. De activiteiten in het hoofdstuk 'Bijdragen' vergroten onze goodwill. Dit maakt het gemakkelijker om mensen te verbinden met onze missie voor een duurzamere en plezieriger samenleving. Daarmee zijn we terug bij onze verbindende rol, en is de cirkel rond.

“Geen vraag, alleen even wat feedback: de opzet en vooral ook jullie staf bij het Milieuplein in Haarlem zijn echt geweldig! Wat een fijne, vriendelijke, behulpzame medewerkers!”

Waardecreatie Spaarnelanden

Input

FINANCIEEL

Eigen en vreemd vermogen

SOCIAAL / RELATIONEEL

Netwerk met maatschappelijke partijen
Relatie met opdrachtgever en politiek

MENSELIJK

298 medewerkers
Vrijwilligers en ambassadeurs

INTELLECTUEEL

Externe oplossingen
Expertise van de organisatie

NATUURLIJK

Brandstof voor voertuigen
Ingezameld afval

GEPRODUCEERD

Inzamelmiddelen
Milieuplein
Gereedschap/garage
Voertuigen en gebouwen
Control room parkeren
Systemen

Spaarnelanden

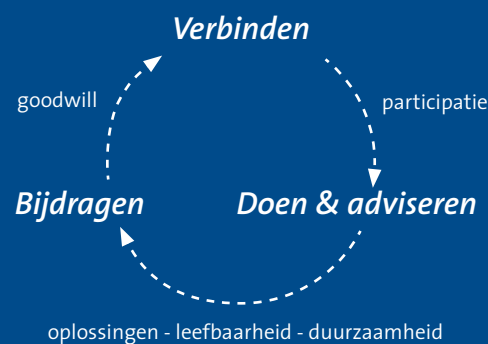
MISSIE

Motor voor een duurzame en plezierige leefomgeving voor burgers en bedrijven.

VISIE

Als satelliet van gemeenten bevorderen van samenwerking aan verduurzaming en leefbaarheid tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten.
Ontzorgen door te stimuleren, faciliteren en organiseren.

BEDRIJFSMODEL

Waarde gecreëerd

FINANCIEEL

Positief resultaat 449.000 euro (cijfers 2019)
Verlaging maatschappelijke kosten

SOCIAAL / RELATIONEEL

Aanpak maatschappelijke thema's
Welzijn, betrokkenheid en cohesie
Goodwill en draagvlak
Netwerk van relaties

MENSELIJK

Kansen voor mensen zonder werk
Groei in competenties medewerkers
Betekenis/zingeving
(vrijwilligers)werk
Leefbaarheid lokaal

INTELLECTUEEL

Intelligente oplossingen voor de stad
Groei in expertise van de organisatie

NATUURLIJK

Meer hergebruik van grondstoffen
Vermindering zwerfafval
Verbetering stadsecologie
Negatief: luchtmissies van onze voertuigen

GEPRODUCEERD

Gescheiden afvalstromen
Restafval voor verbranding
Verduurzaming wagenpark
Prettige parkeergarages

2.4 Mensen, veiligheid en milieu

Achter de schermen werken we hard aan de verduurzaming van onze bedrijfsvoering. Ook zorgen we dat de kwaliteit van onze activiteiten voortdurend verbetert en dat onze medewerkers goed, veilig en met plezier hun werk kunnen doen.

Duurzame inzetbaarheid

Spaarnelanden heeft te maken met een vergrijzend personeelsbestand. Mede in het kader van de duurzame inzetbaarheid van onze eigen medewerkers, die in sommige functies lichamelijk inspannend werk verrichten, hebben we in 2018 een social enterprise opgezet: iZoof Public Drive. Deze sociale onderneming verbindt allerlei initiatieven op het gebied van duurzame mobiliteit in Haarlem. Drie medewerkers voor wie hun oude functie te zwaar werd, vervolgen hun loopbaan als erkend taxichauffeur bij iZoof. Ze hebben daarvoor een aanvullende opleiding met succes afgerond. Oudere medewerkers kunnen ook gebruikmaken van het 'generatiepact'. Dit stelt hen in staat om korter te werken door middel van een 80/90/100-regeling (80% werk, 90% loon en 100% pensioenopbouw). De regeling is afgesproken in de cao en wordt na twee jaar geëvalueerd. In 2019 hebben drie medewerkers van deze regeling gebruik gemaakt. Daarnaast bieden we sinds 2018 mbo 3-opleidingen aan voor medewerkers bij de units Beheer Openbare Ruimte en Afval & Grondstof. Drie van onze medewerkers hebben in 2019 het mbo 3-diploma behaald. Bijzonder is dat zij als eersten binnen onze branche deze route aflegden.

Gezondheid en ongevallen

Het ziekteverzuim bij Spaarnelanden in Haarlem en Zandvoort bleef ongeveer gelijk en bedroeg in 2019 6,5%. Van dit percentage duurde het verzuim bij 1,1% korter dan een week, bij 1,5% duurde het een week tot zes weken, en bij 3,9% langer dan zes weken. De verzuimfrequentie was 1,5. In 2019 hadden wij in totaal 26 meldingen van bedrijfsongevallen, bijna-ongevallen en incidenten. Bij 11 van deze ongevallen kwam er letsel (geen blijvend letsel) uit voort, 1 ongeval heeft geresulteerd in kortdurend verzuim.

CO₂-uitstoot

In 2014 certificeerden we ons voor het eerst voor de CO₂-Prestatieladder. Dankzij dit instrument hielden we de afgelopen jaren onze CO₂-footprint en doelstellingen nauwkeurig bij. Dit vergroot het bewustzijn en helpt om weloverwogen beslissingen te nemen.

In 2018 behaalde Spaarnelanden de hoogste trede van de CO₂-Prestatieladder: niveau 5. Dit niveau stelt niet alleen hoge eisen aan de duurzaamheid en transparantie van onze eigen organisatie, maar ook aan die van onze leveranciers en onderaannemers. Met de certificering voor ISO14001 ligt er een stevige basis om onze organisatie verder te verduurzamen.

"Hierbij wil ik drie medewerkers een pluim geven naar aanleiding van hun inzet voor, tijdens en na de dodenherdenking bij het monument op de Jan Gijzenkade. De Heren Gerson, Edwin, Safik voor hun goede medewerking en inzet voor de afzetting bij het monument (een TOP-team)."

CO₂-emissies

Onze werkzaamheden hebben in 2018 geleid tot de volgende emissies:

*CO₂-emissies 2018**

Scope 1 - direct	1.925 ton CO ₂
Scope 2 - indirect SPL	31 ton CO ₂
Scope 3 - indirect derden	23.126 ton CO ₂

De emissies in scope 1 en 2 worden door Spaarnelanden zelf veroorzaakt uit direct en indirect energiegebruik. De emissies in scope 3 worden door derden veroorzaakt, maar wel als gevolg van activiteiten van Spaarnelanden. Ze zijn voor 92% afkomstig uit de verwerking van restafval.

**) De cijfers van de CO₂-Prestatieladder lopen altijd een jaar achter. In dit jaarverslag rapporteren we daarom over 2018.*

Personeelsbestand 2019

Spaarnelanden had op 31 december 2019 291 medewerkers in dienst, waaronder 50 vrouwen. De gemiddelde leeftijd is 47 jaar. In 2019 gingen 27 medewerkers uit dienst en verwelkomden we 20 nieuwe medewerkers. Ook huurden we een kleine 100 externe medewerkers in.

Nieuwe vaccinaties voor medewerkers

Als vervolg op de uitgebreide vaccinatieronde van 2018 werden in 2019 43 medewerkers gevaccineerd voor Hepatitis A & B. Het ging hier om een herhaling van de eerdere vaccinatie zodat onze mensen zo lang mogelijk beschermd zijn. Voor DTP zijn 47 medewerkers gevaccineerd eind 2019.

Elektrisch rijden en werken

Spaarnelanden heeft ook in 2019 haar unieke EV-privéregeling gecontinueerd. Een regeling waarbij medewerkers tegen gunstige fiscale voorwaarden een elektrische auto kunnen aanschaffen. Er maken 15 medewerkers gebruik van deze regeling.

Veiligheidsmanagement, Kwaliteitsmanagement en Milieumanagement

Al onze buitenmedewerkers zijn VCA-gecertificeerd. Als bedrijf zijn wij VCA** (de ** staan voor hoofdaannemer) gecertificeerd. In 2019 heeft een succesvolle opvolgingsaudit plaatsgevonden. Een extern auditbureau toetst dan of wij ons aan de normen houden van het VCA**-systeem voor veiligheidsmanagement. In 2020 verloopt het driejaarlijkse certificaat uit 2017 en zullen wij ons laten certificeren volgens de nieuwste VCA**-norm. Spaarnelanden is ISO 9001 (Kwaliteitsmanagement) en ISO 14001 (Milieumanagement) gecertificeerd. In 2019 hebben wij voor ISO 9001 een hercertificering gehad, waardoor ons certificaat weer voor drie jaar is verlengd. Voor ISO 14001 heeft met succes een opvolgingsaudit plaatsgevonden. In de unit Zandvoort heeft de implementatie van de management-systemen succesvol plaatsgevonden met als resultaat dat ook deze locatie is gecertificeerd met VCA**, ISO 9001 en ISO 14001.

"Ik wil u graag laten weten dat ik gister ben geholpen door de mannen van de veegwagen. Ik had een probleem met een vastgelopen fiets en zij kwamen naar me toe en hebben het opgelost. Dat maakte me heel blij. Wat fijn dat er zulke mensen zijn! Wat hebben jullie prettige mensen in dienst, compliment."

Klachten gedrag medewerkers

Spaarnelanden heeft voor klachten die gaan over het gedrag van medewerkers een Klachtencoördinator. Klachten worden geregistreerd in een klachtenregister waarbij ook correctieve en preventieve maatregelen zijn opgenomen. In dit register hebben wij in 2019 45 klachten geregistreerd. De meeste gaan over rijgedrag. Klachten worden geanalyseerd op basis van hoor en wederhoor. Ze worden besproken met het team en de betreffende medewerker en indien mogelijk wordt bronaanpak toegepast.

ISO 27001

In 2019 zijn we volop bezig geweest met het voorbereiden op de certificering voor de ISO 27001 (informatiebeveiliging). Dit project wordt uitgevoerd door onze Kwaliteitsmanager, ICT en onze Privacy Officer. Er is hiervoor een grote inspanning nodig voor ons gehele bedrijf. Het streven is om in het laatste kwartaal van 2020 dit certificaat te behalen.

AVG

Ook in 2019 zijn we bezig geweest met het implementeren van de AVG. Spaarnelanden heeft een Privacy Officer in dienst. Eind 2019 zijn we gestart met een AVG-bewustwordings-campagne voor het gehele kantoorpersoneel. Deze zal jaarlijks herhaald worden.

“Dank jullie wel voor jullie hulp! Eergisteravond liet ik – stom – mijn autosleutel vallen in een put in Haarlem. Na uitgebreid rondbellen kwam ik bij Spaarnelanden terecht. Vanmorgen stond ik met jullie collega René bij de put. Hij viste mijn sleutel er binnen een paar minuten uit. Dat scheelt me zoveel gedoe! Ik snap dat er formele regels en afspraken zijn, maar wat is het fijn dat er af en toe iemand is die daar even overheen stapt en de ander (in dit geval mij) helpt..”

3 Omgeving en thema's

3.1 Dialoog met stakeholders

Spaarnelanden onderhoudt over tal van thema's contact met haar stakeholders. Onze belangrijkste stakeholders zijn onze medewerkers, onze opdrachtgevers en de mensen die in Haarlem en Zandvoort wonen en werken.

We staan ook in contact met wijkraden, maatschappelijke organisaties en politiek. Door de dialoog met al deze groepen onderzoeken we of we op de goede weg zitten en of het draagvlak breed genoeg is voor onze activiteiten.

Voor de stakeholderdialoog in dit jaarverslag zijn begin 2018 vertegenwoordigers geïnterviewd van de volgende stakeholdergroepen:

- Opdrachtgevers: Gemeente Haarlem, Industrie Kring Haarlem;
- Bestuur en inwoners Haarlem en Zandvoort: wethouder Zandvoort, wijkraad Boerhaavewijk, wijkraad Vondelkwartier;
- Onze aandeelhouder: Concerncontrol Gemeente Haarlem;
- Medewerkers: de ondernemingsraad.

Tijdens de interviews stonden we stil bij de prestaties van Spaarnelanden op belangrijke thema's. We vroegen naar feedback voor verbetering. Spaarnelanden gebruikt deze informatie om waar nodig processen bij te sturen. Op de pagina's hierna vermelden we hoe Spaarnelanden omgaat met de belangrijkste feedback uit deze gesprekken.

"Ik ben heel blij met het werk dat jullie SUPERMEDEWERKER Rene Faro vandaag bij ons heeft gedaan. Het ziet er allemaal weer toonbaar uit; hij heeft onkruid verwijderd en alles aangeveegd en ik weet niet hoeveel zakken afval afgevoerd. Ook de 5 zakken die illegaal door iemand op de parkeerplaats waren gedeponeerd."

Feedback stakeholders

“Spaarnelanden is steeds beter zichtbaar, en dat is een eerste vereiste voor een bedrijf. Jullie zichtbaarheid als adviseur kan beter. En blijf werken aan het uitdragen van jullie maatschappelijke karakter.”

“Spaarnelanden mag meer de confrontatie opzoeken met opdrachtgevers als het gaat om afvalscheiding en grondstoffen. Jullie zijn de experts, jullie hebben zelf goede ideeën over hoe je dat het beste in de praktijk brengt. Laat je niet vastleggen door het beperkende stramien dat door de opdrachtgever wordt opgelegd.”

“In sommige wijken heeft de gemeente een lagere beeldkwaliteit bepaald. Voor Spaarnelanden en haar medewerkers is het een uitdaging om dit aan bewoners uit te leggen. Hoe ga je hiermee om?”

Respons Spaarnelanden

“Dat we een maatschappelijk bedrijf zijn, blijkt uit het feit dat we inmiddels tientallen mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt werkervaringsplaatsen bieden. Via onze stichting De Stad Heeft Je Nodig betrekken we bovendien al 65 vrijwilligers bij ons werk voor de stad. Daarnaast zijn we in 2018 innovatieve pilots begonnen, zoals iZoof, Green Collecting en Stibat. Deze kleinschalige initiatieven bereiden de weg voor naar een duurzame samenleving en verheugen zich in een brede belangstelling. Door middel van proefprojecten zijn we in staat om uit te vinden wat wel en wat niet werkt. We zien dit als een nieuwe stijl van advisering; een vruchtbare werkwijze die ons uitstekend past.”

“We hebben een gemeenschappelijk belang, een leefbare stad. Dus pakken we duurzaam doen ook liefst in samenwerking met onze opdrachtgevers op. Confrontatie is in onze visie niet de manier om duurzame verandering tot stand te brengen. Dialoog en inspiratie des te meer. Deze feedback nemen we graag ter harte om te blijven prikkelen en tegelijkertijd in gesprek te blijven.”

“Wij voeren uit wat de gemeente vanuit haar beleid heeft besloten. Dit leggen we ook uit in ons dagelijkse contact met burgers en wijkraden. Wel houden we zoveel mogelijk rekening met de manier waarop mensen hun leefomgeving beleven. Als daar ruimte voor is en we zaken in overleg anders kunnen invullen, zullen we dat zeker niet laten.”

Feedback stakeholders

“Partnerschap en samenwerking met opdrachtgevers zijn heel belangrijk. Werk samen met opdrachtgevers en adviseer vanuit je praktijkervaring over aanpak en prioriteiten. Werk ook samen met lokale aannemers, zoals in de gemeente Zandvoort gebruikelijk is.”

“Voorlichting kan misverstanden over afval-scheiding wegwerken. Afvalcoaches vervullen hier al een belangrijke rol in. Houd mensen bij de les en vertel wat er wel en niet in een afvalcontainer kan en wat er met het afval gebeurt.”

“Vrijwilligerswerk is mooi, maar er moet geen verdringing plaatsvinden van echte banen.”

Respons Spaarnelanden

“In Zandvoort kan het niet anders dan dat we met lokale partijen intensief samenwerken. De badplaats heeft een internationale allure en kent zijn eigen dynamiek. Die draait om ondernemerschap en incidenten zo snel mogelijk verhelpen. Het netwerk van lokale aannemers speelt hierin een cruciale rol. Door samen te werken, investeren we in de kwaliteit van lokale ondernemers en in de regionale economie. Ook is lokaal samenwerken een zeer relevant aspect van duurzaamheid.”

“We hebben de voorlichting in wijken waar we de nieuwe manier van afvalinzameling invoerden op veel punten geïntensiveerd. Het aantal afvalcoaches is uitgebreid naar drie. Daarnaast hebben we zogenaamde adoptanten van grondstofstraatjes geïntroduceerd. Twintig adoptanten houden vrijwillig een oogje in het zeil en lichten bewoners voor over een goed gebruik van de containers. Dit werkt geweldig goed. Bewoners die in eerste instantie afwijzend reageren op nieuwe inzamelmiddelen kijken er na een gesprek met een afvalcoach of adoptant anders tegenaan.”

“Er zijn veel mensen die de behoefte hebben om op vrijwillige basis iets te doen voor de samenleving. Wij maken dit mogelijk met de stichting De Stad Heeft Je Nodig. Het gaat om werk dat de gemeenschap niet als volwaardige baan kan betalen, zoals de activiteiten van de wijkambassadeurs of de onbezoldigde schippers van het Spaarneveer. Dankzij de stichting wordt een kleine vergoeding mogelijk en bieden we mensen groeikansen.”

Feedback stakeholders

“Social return past bij het werk van Spaarnelanden en dat pakken ze ook heel goed op. Wel zou de samenwerking met Paswerk/Werkpas beter kunnen.”

“Jullie zijn heel actief met social return en innovatie. Beide thema's zijn erg belangrijk voor de stad, maar zorgen ook voor relatief hogere kosten. Het is goed om op dat punt nog transparanter te zijn.”

“Het zou voor de verkeersdruk in de stad goed zijn als jullie wagens niet allemaal tegelijk in de ochtendspits de weg op gaan. Kunnen jullie het uitrijden spreiden over meerdere momenten?”

Respons Spaarnelanden

“We zijn deelnemingen van de gemeente en hebben dezelfde missie: mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan zinvol werk helpen. Binnen dit verband is samenwerking de aangewezen weg. In de praktijk blijkt het voor partijen in het sociale veld moeilijk om mensen te bemiddelen naar een werkplek bij Spaarnelanden. Daarvoor werken we al jaren intensief samen met het Buurtbedrijf, onderdeel van Werkpas. Daarnaast hebben we de mogelijkheid om mensen een werkervaringsplaats aan te bieden uitgebreid met de oprichting van onze eigen social enterprise iZoof.”

“Onze kostenstructuur is misschien zwaarder dan die van marktpartijen, maar de waarde die wij voor de gemeenschap toevoegen is ook vele malen hoger. We hebben hier in 2016 al eens uitgebreid over gerapporteerd onder de naam ‘De Haarlemse toegevoegde waarde’. Zie ook het schema over waardecreatie op pagina 11. In 2017 heeft een adviesbureau de kosten uitgerekend die gepaard gaan met de uitvoering van onze contracten met de gemeente Haarlem. Wij zijn hier dus zeer transparant in. Verderop in dit jaarverslag doen we bovendien verslag van de benchmarks Afval en Schoon. Hieruit blijkt dat Spaarnelanden gemiddeld minder kosten maakt voor afvalinzameling en reiniging dan andere gemeentelijke onderhoudsbedrijven.”

“Het antwoord is ja. In reactie op deze vraag hebben we meer spreiding aangebracht in het tijdstip waarop we uitrijden. Dat gebeurt nu niet meer allemaal tegelijkertijd om 7.15 uur. Onze veegwagens bijvoorbeeld gaan niet voor 9.00 uur een drukke weg op.”

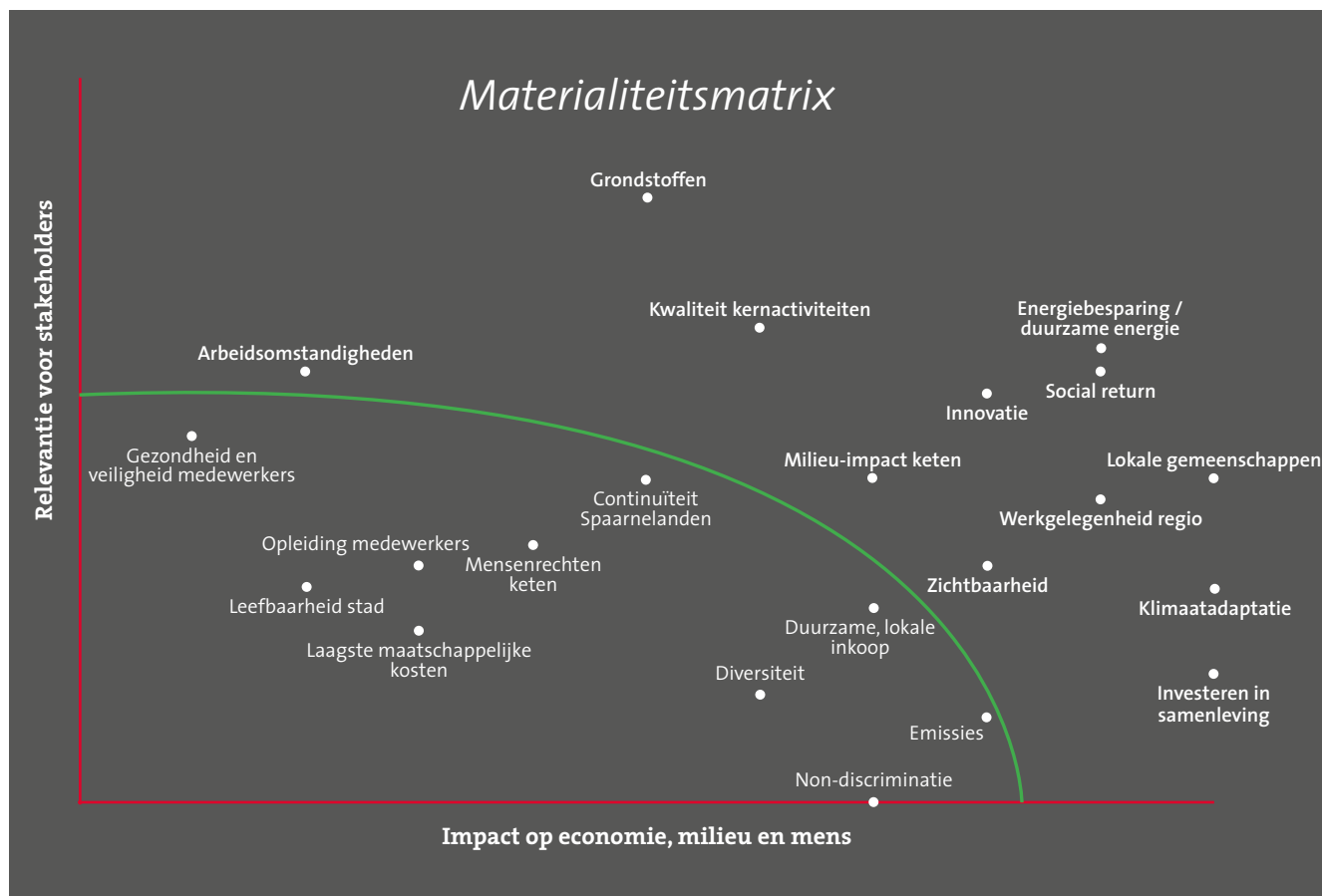
3.2 Materialiteit

Stakeholderbetrokkenheid is een cruciaal onderdeel van een jaarverslag dat is samengesteld volgens de richtlijnen van het Global Reporting Initiative (GRI). Begin 2018 lieten we onderzoeken over welke onderwerpen onze belanghebbenden geïnformeerd willen worden.

We vroegen hen welke thema's zij van grote invloed achten op het duurzame succes van Spaarnelanden, en hoe wij op dat gebied presteren. We legden zeven vertegenwoordigers van stakeholdergroepen een lijst van 33 thema's voor. De meeste thema's zijn afgeleid van de topics van GRI Standards. Een kleiner aantal thema's is specifiek voor de praktijk van Spaarnelanden geformuleerd.

Duurzaamheid heeft economische, sociale en milieuaspecten. Per aspect konden respondenten vijf thema's kiezen en rangschikken op relevantie. Dit leverde per thema een gemiddelde score op. Deze is in de grafiek (op de volgende pagina) weergegeven op de verticale as. De horizontale as laat de impact van de thema's zien op de drie aspecten van duurzaamheid. De rangschikking op impact is gedaan door de directie van Spaarnelanden.

De grafiek laat zien welke onderwerpen door Spaarnelanden en haar omgeving als 'materieel' worden beschouwd. Dit zijn thema's die de stakeholders erg relevant vinden en/of volgens onze directie veel impact hebben op de duurzaamheid van de organisatie. In de matrix bevinden die thema's zich boven en rechts van de groene lijn.

Materieel thema***Economie***

GRI203 Investeren in de samenleving

Werkgelegenheid in de regio

Innovatie

Kwaliteit van kernactiviteiten

Management approach

Pagina 17 en 18: waardecreatie
 Pagina 26: De Haarlemse
 Toegevoegde Waarde
 Ons verhaal vanaf pagina 60

Geen structureel beleid op dit punt.

Ons verhaal vanaf pagina 78

Kernactiviteiten worden
 grotendeels door afspraken in
 Domein Dienstverlenings-
 overeenkomsten (DDO's) op de
 gewenste kwaliteit gehouden.

Evaluatie management approach

Evaluatie vindt meerdere keren per
 jaar plaats door middel van in- en
 externe audits.

Milieu

GRI302 Energiebesparing / opwekken duurzame energie

Grondstoffen: bevorderen recycling (gescheiden inzameling,
 voorlichting over materialen)

Pagina 20: CO₂-footprint en
 CO₂ Prestatieladder

Spaarnelanden ondersteunt
 de gemeente Haarlem bij het
 Strategisch Plan Afvalscheiding.
 Het verhaal hierover vanaf pagina
 46

Evaluatie via de CO₂ Prestatieladder

Evaluatie SPA heeft in 2018 plaatsgevonden

Materieel thema**Milieu**

Klimaatadaptatie: aanpassen van de openbare ruimte om voorbereid te zijn op hittestress en wateroverlast

Management approach

Spaarnelanden ondersteunt Haarlem bij het maximeren van de hoeveelheid groen en bomen. Zie het verhaal hierover vanaf pagina 53.

Evaluatie management approach**Sociaal**

GRI401 Arbeidsomstandigheden

Meer informatie hierover in § 2.4 Mensen, veiligheid en milieu.

Medewerkerstevredenheidsonderzoek, in 2018 uitgevoerd.

Lokale gemeenschappen, brug tussen stad en bevolking (sociale impact)

Pagina 17: Verbinden

Social return: kansen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt

Doelstelling is om minstens 5% van de aanneemsom te besteden aan social return.

Social return wordt jaarlijks gemeten.

3.3 Belangrijke thema's

De zoektocht naar welke thema's voor ons relevant (materieel) zijn, gaat door. Op basis van de ontwikkelingen in 2019 hebben we gemeend ons jaarverslag te moeten baseren op zes hoofdthema's. Deze houden nauw verband met de materiële thema's en de kernpunten van de strategie van Spaarnelanden. In het deel hierna komen de zes thema's uitgebreid aan bod, aan de hand van verhalen uit 2019.

Thema's jaarverslag

Materiële thema's Spaarnelanden

Strategie Spaarnelanden

Grondstoffenschaarste en circulariteit

Grondstoffen: bevorderen bronscheiding recycling

Grondstoffenschaarste en circulariteit

Duurzame stadsmobiliteit en deeleconomie

Innovatie

Deeleconomie
Mobiliteit

Biodiversiteit en klimaatadaptatie

Klimaatadaptatie: aanpassen openbare ruimte om
voorbereid te zijn op hittestress en wateroverlast

Klimaat

Participatie en lokale gemeenschap

Investeren in de samenleving
Werkgelegenheid in de regio
Lokale gemeenschappen: brug tussen stad en bevolking
Social return: kansen voor mensen met een afstand tot
de arbeidsmarkt

Participatie

Energietransitie en vermindering uitstoot

Energiebesparing en -opwekking duurzame energie

Energietransitie

Governance, klanttevredenheid en vertrouwen in de overheid

Kwaliteit van kernactiviteiten

Vertrouwen in de overheid
Klanttevredenheid

Toelichting op de thema's in dit jaarverslag

1. Grondstoffenschaarste en circulariteit

Volgens wetenschappers hebben we elk jaar 1,75 keer de aarde nodig om aan alle vraag naar grondstoffen te voldoen. In Nederland ligt deze ecologische voetafdruk zelfs op 2,9. Het besef groeit dat we zuinig moeten omgaan met natuurlijke grondstoffen en deze zoveel mogelijk moeten hergebruiken. Spaarnelanden zet zich daarom in voor meer afvalscheiding en meer recycling van grondstoffen.

4. Energietransitie en vermindering uitstoot

De wereld moet over van fossiele brandstoffen naar duurzamere varianten. Deze overgang is complex en vraagt om een fijnmazig netwerk van bijvoorbeeld zonnepanelen, windmolens, vergisters, waterstofstations en batterijen. Met name voor het eigen wagenpark van Spaarnelanden zijn er nog veel mogelijkheden om het gebruik van fossiele brandstoffen en schadelijke uitstoot te beperken.

2. Biodiversiteit en klimaatadaptatie

De aarde warmt op. En daardoor verandert ons klimaat. Behalve een stijging van de zeespiegel betekent dit de komende decennia ook dat steden 's zomers meer last krijgen van hitte en dat het steeds meer en harder gaat waaien en regenen. Dit heeft gevolgen voor de leefomgeving en de manier waarop we met bijvoorbeeld groen en bomen omgaan.

5. Governance, klanttevredenheid en vertrouwen in de overheid

Een effectief werkend, semi-openbaar Spaarnelanden draagt bij aan goodwill voor de overheid. Spaarnelanden zorgt daarom dat bewoners, bedrijven en andere stakeholders tevreden blijven over haar dienstverlening. En over de manier waarop we inspelen op de grote thema's van nu en van de toekomst. Voor dit alles is goed bestuur nodig, de governance van Spaarnelanden.

3. Participatie en lokale gemeenschap

De Participatiewet vraagt van bedrijven en overheden dat ze mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt voldoende kansen bieden op werk en ontplooiing. Tegelijkertijd willen mensen zelf ook meer betrokken worden bij hun omgeving. Ook dat is participatie. Met ons werk in de openbare ruimte en de werkgelegenheid die wij op dit gebied scheppen, neemt Spaarnelanden een betekenisvolle positie in.

6. Duurzame stadsmobiliteit en deeleconomie

Dit is Spaarnelanden's thema van de toekomst. Want duurzame logistiek, elektrisch rijden of op waterstof, zelfsturende voertuigen... al die nieuwe technieken maken vervoer in steden slimmer en schoner. Tegelijk zorgt een te technische benadering voor een dilemma: hoe houden we mobiliteit bereikbaar voor iedereen? In de visie van Spaarnelanden zal mobiliteit van de toekomst een nutsfunctie hebben, met een belangrijke regierol voor een semi-overheid. Daarom sorteren we daar nu al op voor met onze initiatieven.

We wilden in de straat onze vuurwerkresten opruimen. Wat bleek? Het was al opgeruimd! En niet alleen bij ons in de straat, maar nergens in de buurt zagen wij troep liggen. Wij denken dus dat de gemeentereiniging al vroeg in de weer is geweest. Mijn complimenten! Heel fijn dat dat werk al gedaan is. Hartelijk dank!

Centrale Parkeerbeheer, bedankt voor het toesturen van de kwitantie. Wat een topservice!! Heel veel dank.

Hartelijk dank voor het opfrissen en schilderen van de witte lijntjes en de tekening van de rolstoel op mijn parkeerplaats voor invaliden. Ik had het al tegen de man verteld die het heeft opgeschilderd, maar ik ben er erg blij mee en hoop nu dat het beter opvalt en dat andere auto's er niet meer gaan staan.

Graag wil ik jullie bedanken voor het mooi oplossen van mijn eerdere verzoek. De straat is fraai gerepareerd, relatief snel, en door vriendelijke en kundige heren.

Nog hartelijk dank voor uw medewerking om de gft-bakken die naast de ingang van mijn woning stonden, te verplaatsen. Ze staan nu naast de ondergrondse container, tegenover mijn ingang. Veel beter!

Ik wil jullie bedanken voor de lieve service. Ik vroeg gisteren alleen wanneer de duobak geleegd wordt, omdat ik dit in de afvalwijzer niet kon vinden. Een medewerker van jullie heeft dat uitgezocht. Tot mijn verbazing kreeg ik vanochtend een schema over de post toegestuurd. Dit vind ik zo lief en attent.

Mijn hartelijke dank voor de reparatie van het bankje. Jullie reageren altijd netjes en correct en zorgen ervoor dat het ook altijd snel is opgelost. Mijn complimenten.

Ik wil graag een compliment geven aan Spaarnelanden en de medewerkers die de duocontainers vandaag kwamen ophalen. Ik zag dat er, door de wind, veel containers waren omgewaaid en er daardoor veel papier en plastic op straat lag. Ik dacht nog, straks met z'n allen maar gaan opruimen. Maar vóór de vuilniswagen uit liep een meneer die al het zwerfvuil in de containers deed zodat het met de wagen mee kon.

Da's nog eens klasse, om 12.02 uur mijn melding gedaan en bij thuiskomst om 15.00 was de papierbak al geleegd, dank u wel. Zo wil ik mijn burgerplicht wel vaker vervullen.

Fijn dat er een proef wordt gedaan om toegang te krijgen tot een tweede container! Ik verwacht dat het scheelt, qua afval dat nu nog af en toe naast containers wordt gezet.

Ze zijn bijna klaar met snoeien en het pad vrij maken. Helemaal super. Bijna een meter trottoir erbij gekregen! Dankjewel en een fijn weekend.

In plaats van een klacht of probleem doorgeven wil ik laten weten dat ik de bermen in de Waarderpolder zo kleurrijk en afwisselend vind! Blij met deze ontwikkeling.

Verhalen van 2019

Het jaar 2019 langs zes grote thema's

Op haar weg naar een duurzame, plezierige leefomgeving concentreert Spaarnelanden zich op zes thema's van belang. Thema's waarbinnen ze — dankzij haar kernactiviteiten en de expertise van haar mensen — nieuwe stappen zet. Dit tweede deel laat zien hoe op elk van de thema's vooruitgang is geboekt.

Thema 1
*Grondstoffenschaarste
en circulariteit >*

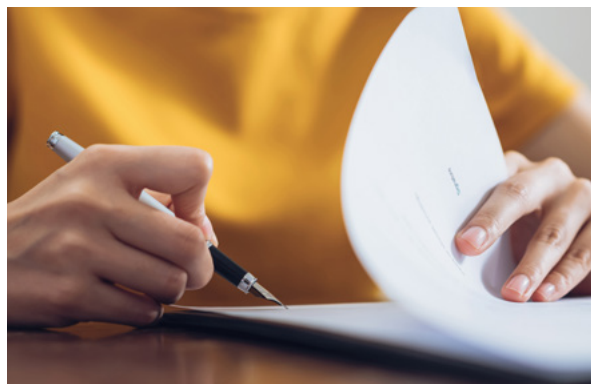
Thema 2
Biodiversiteit en klimaatadaptatie >

Thema 3
*Participatie en lokale
gemeenschap >*

Thema 4
*Energietransitie en vermindering
uitstoot >*

Thema 5
*Governance, klanttevredenheid
en vertrouwen in de overheid >*

Thema van de toekomst
*Duurzame stadsmobiliteit
en deeleconomie >*

Thema 1

Grondstoffenschaarste en circulariteit

Volgens wetenschappers hebben we elk jaar 1,75 keer de aarde nodig om aan alle vraag naar grondstoffen te voldoen. In Nederland ligt deze ecologische voetafdruk zelfs op 2,9. Het besef groeit dat we zuinig moeten omgaan met natuurlijke grondstoffen en deze zoveel mogelijk moeten hergebruiken. Spaarnelanden zet zich daarom in voor meer afvalscheiding en meer recycling van grondstoffen.

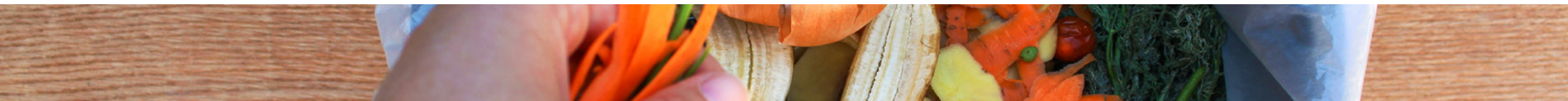
Transitie van afval naar grondstoffen is mega

Rust bewaren in de circulaire storm

In het oog van de orkaan. Zo voelt het soms voor Jeroen Schörn, unitmanager Afval en Grondstoffen. Vanuit het hoofdkantoor - het oog - beziet hij in relatieve rust de ontwikkelingen rond de intensieve inzamelingsoperatie van Spaarnelanden, én de aanzwellende hectiek in en rondom de circulaire economie.

“Als je alleen al nadenkt over onze inzet voor afvalscheiding in Haarlem en Zandvoort, en hoe dat aansluit bij de veel bredere maatschappelijke inzet voor de circulaire economie... Dat is echt enorm. Alles lijkt in beweging en wij zitten daar middenin.”

Directeur Robert Oosting is bij het interview aangeschoven en grijpt de orkaanmetafoor aan: “Al die inspanningen, die energie, kun je je het beste voorstellen alsof er allerlei windhozen, stormen en orkanen om en in elkaar woeden. En ja, die draaien ook wel eens tegen elkaar in, en botsen. Dat geeft niet, want er gebeurt gewoon heel veel. Er zijn veel mensen met goede initiatieven. En daar komen goede dingen uit. Al zou het nog wel sneller kunnen.” >

➤ Voor Spaarnelanden begint de totstandkoming van de circulaire economie (zie kader) bij het maximaal terugwinnen van grondstoffen uit Haarlem en Zandvoort. Feitelijk draait het hier om de aloude kernactiviteit van de onderneming: afvalinzameling en het leefbaar houden van de openbare ruimte. Die term 'terugwinnen van grondstoffen' maakt zichtbaar welke transitie het werk en daarmee de onderneming in de afgelopen jaren heeft doorgemaakt: van afval naar grondstoffen. Wat Jeroen betreft is in Haarlem in 2019 een megaprestatie neergezet. "In anderhalf jaar tijd zijn we van een afvalscheidingspercentage van 40% naar 49% gegaan. Natuurlijk zijn we daar trots op en het is zeker ook de verdienste van de gemeente Haarlem. Overigens zijn het natuurlijk de inwoners van Haarlem die het doen. Zij zijn het die in hun huis het afval gescheiden houden."

Opmerkelijk is volgens Robert dat ook in de hoogbouw een goed resultaat is geboekt. In vergelijkbare steden blijft hoogbouw qua scheidingspercentage meestal ver achter, of is soms zelfs opgegeven. "Het is niet uit te drukken in harde cijfers. Maar uit onze analyses van het ingezamelde afval blijkt dat bewoners van hoogbouw zeer bereid of gemotiveerd zijn om hun afval te scheiden." Volgens Schörn is dit mede te danken aan het feit dat hoogbouw direct in 2017 is meegenomen bij de uitvoering van het SPA (Strategisch Plan

Afvalscheiding) in Haarlem, vooral aan de hand van pilots. "We deelden vervolgens onze ervaringen in de wijkraden waarmee wij, samen met de gemeente, intensief contact hebben. Dit overleg is heel belangrijk, enerzijds voor het draagvlak, anderzijds omdat we goed willen aansluiten bij de wensen, en vooral de mogelijkheden van inwoners. Bewoners van hoogbouw hebben nu eenmaal weinig ruimte en dat betekent dat de afvalcontainers in de openbare ruimte staan, op grotere afstand van de keukens. We vragen dus iets meer van bewoners, maar we proberen het vervolgens zo makkelijk mogelijk te maken. Het lijkt erop dat we daar goed in zijn geslaagd."

Ontwikkelingen in 2019

In 2019 werd de inzet van de afgelopen jaren bij Spaarnelanden beloond met een mooie erkenning. Uit een benchmark van brancheorganisatie NVRD bleek dat de onderneming de laagste inzamelkosten heeft van alle afvalbedrijven in de stedelijkheidsklasse A (de categorie van Haarlem). Daarnaast werd een mijlpaal bereikt in de samenwerking met Stibat en kwam het project Green Collecting van de grond. Dankzij dit laatste project (lees ook het verhaal over de Energietransitie) is het aantal inzamelritten in de compacte binnenstad van Haarlem met meer dan de helft afgenomen. ➤

In het kort

Het Haarlemse percentage gescheiden afval groeit hard, óók bij hoogbouw.

Nauwe samenwerking met bewoners in de wijk heeft tot goede resultaten geleid.

Op deze manier is bronscheiding gunstiger dan nascheiding.

In korte tijd ging Haarlem van 40% naar 49% afvalscheiding

Jeroen Schörn

Volgende thema ➤

De verdere introductie en invoering van afvalscheiding in Haarlem (SPA) en de voorbereiding van eenzelfde plan voor Zandvoort trok in 2019 een aanzienlijke wissel op de organisatie. Bovendien werd voor Haarlem het nieuwe beleidsplan Schoon Haarlem ontwikkeld, voor een betere plaatsing van afvalbakken. Gelijktijdig is hard gewerkt aan de introductie van een online omgeving waarmee inwoners informatie over de afvalbakken in hun buurt krijgen, zoals hoe vol ze zitten en wanneer ze weer worden geleegd.

Opmerkelijk was Spaarnelanden's respons op de crisis rond het Amsterdamse verwerkingsbedrijf AEB in Amsterdam. Doordat vier van de zes verbrandingslijnen van het AEB uit bedrijf werden genomen, stond ook de reguliere verwerking van Haarlems en Zandvoorts afval onder druk. Schörn vertelt dat Spaarnelanden altijd over een plan B beschikt voor dit soort onvoorziene situaties. "Dagelijks wordt 160 ton huisvuil uit Haarlem en Zandvoort bij AEB verbrand. Dat zijn aanzienlijke hoeveelheden die je niet al te lang kunt blijven opslaan. Gelukkig hebben wij voor alle afvalstromen alternatieve verwerkingsroutes geborgd." Schörn wil geen namen noemen, maar was verbaasd dat dit kennelijk niet bij andere afvalondernemingen de gewoonte is. "Deze collega-bedrijven komen nu wel bij ons vragen hoe we dit organiseren.

Het is in deze business gewoon noodzaak dat je scenario's ontwikkelt om crisissituaties in de verwerkingsmarkt het hoofd te bieden."

Denken in ketens van grondstoffen

Het borgen van de verwerking past in de ketenverantwoordelijkheid van Spaarnelanden en haar denken over ketenbeheer. Jeroen Schörn kijkt met zijn mensen steeds vaker naar mogelijkheden om afval zo goed mogelijk te verwerken. "Kosten zijn dan belangrijk, maar we willen ook zeker weten dat onze stromen goed terecht komen.

"We focussen steeds meer op de circulaire economie."

Zo hebben we meer dan eens een lucratieve verwerkingsoptie afgeslagen omdat afnemers niet duidelijk konden maken wat er met ons afval gebeurt. In 2019 maakten we dat nog mee met een partij die onze ingezamelde telefoons en andere elektronica wilde hebben. Maar omdat ze – ook na veel navraag - niet transparant konden aangeven waar deze stroom terecht zou komen, hebben we hun aanbod afgeslagen."

Bron- versus nascheiding

Spaarnelanden ontwikkelt een steeds sterkere focus op de circulaire economie. Volgens Schörn past dat volledig in de doelstellingen van de aandeelhoudende gemeenten Haarlem en Zandvoort. "We werken eraan om een beter beeld te krijgen van de grondstoffenmarkt. Welke stromen hebben we, in welke kwaliteit en omvang? En waar kunnen we die het beste weer toepassen? Kan er energie mee worden opgewekt of kunnen er nieuwe, hoogwaardige producten van gemaakt worden? Dat gaat nu hard hoor, die circulaire economie. En we nemen telkens nieuwe initiatieven om waardevolle stromen terug te winnen, zoals met de Circulaire Koplopers Horeca, waarmee we bijvoorbeeld swill (keukenafval) gaan ophalen op tijden dat het de klanten past." >

Volgende thema >

Juist omwille van hoogwaardige, waardevolle toepassing van stromen is Spaarnelanden voorstander van bronscheiding, dus afvalscheiding door bewoners zelf en bij bedrijven. Maar is nascheiding niet veel makkelijker voor de mens? Dan wordt het afval gemengd ingezameld en pas later machinaal gescheiden. “Nascheiding zou gemakkelijker zijn en goedkoper voor de gemeente”, erkent Oosting. “Maar bronscheiding is beter voor de kwaliteit van de grondstoffen. Veel afnemers, zoals plasticproducenten, willen schone materialen. Daar hebben ze meer geld voor over. Bronscheiding heeft bovendien als voordeel dat mensen met eigen ogen zien hoeveel plastic, papier, glas en blik ze wel niet weggooien. Pas dan kun je het gaan hebben over ander inkoopgedrag. En we vinden het in Nederland nu de normaalste zaak om afval aan de bron te scheiden. Met name de jeugd weet niet beter; doodzonde om dat te verliezen.”

Een zelfvoorzienende toekomst

Oosting trekt deze gedachte graag door naar zijn ideeën over de ultieme circulaire economie: “Je zou een plaats als Haarlem of Zandvoort kunnen zien als een enorme voorraad aan grondstoffen. Alles wat er binnenkomt, moet er ook weer uit. En kan er ook weer in terug. Samen met onze opdrachtgever kijken we daarom naar het creëren van een grondstoffenhub. Alle grondstoffen die uit de stad komen, worden daar verzameld, geregistreerd, en weer teruggeleid naar de stad.

Daarmee kan de stad zelfs min of meer zelfvoorzienend worden. Natuurlijk is dat laatste nog toekomstmuziek. En je kunt ook tal van argumenten bedenken om hier juist niet aan te beginnen. Deskundigen geloven erin. Dus waarom zouden we er niet mee starten? We hebben de expertise in huis, we hebben de techniek, we hebben de ruimte, we hebben de faciliteiten. Nu nog het lef om voor een leefbare toekomst te gaan, zonder al precies te weten hoe die eruit zal zien en hoe we daar moeten komen.” ■

Bronscheiding maakt mensen ervan bewust dat ze grondstoffen weggooien.

Resultaten 2019

Scheidingspercentage Haarlem: **49%**
(2018: 44%, 2017: 40%)

Recyclingpercentage van het ingezamelde verpakkingsplastic, blik, drankenkartons PBD: **83%**
(‘slechts’ 17% is te vervuild om te kunnen worden gerecycled).

Volgende thema >

Zandvoort op weg naar duurzaam afvalbeheer

Ook in Zandvoort zette Spaarnelanden flinke stappen op weg naar meer afvalscheiding. Het plan Duurzaam Afval Beheer kwam in een vergevorderde fase van voorbereiding. Na een uitgebreide presentatie in een technische sessie met de gemeenteraad bereikten we in 2019 een akkoord met de gemeente.

In het plan voor Zandvoort konden we de lessen uit het Haarlemse meteen meenemen. De Zandvoortse aanpak wordt echt gericht op de bijzonderheden van Zandvoort, met zijn toerisme en vele pensionnetjes. In de zomer zijn de voorbereidingen gestart, er is een implementatieplan en de verordeningen zijn gereed. In 2020 houden we bewonersavonden om de veranderingen toe te lichten. De bedoeling is dat eind 2020 heel Zandvoort is overgeschakeld op afvalscheiding.

Schoonmaakactie Europawijk

Dat een schoonmaakactie nogal wat impact kan hebben, bewezen kinderen van de Haarlemse basisschool De Piramide. Onder leiding van onze afvalcoaches namen ze op een mooie dag in mei de straten van Europawijk onder handen. Voor het opgeruimde zwerfafval waren maar liefst 42 zakken nodig!

Circulaire hotspot bij de Remise?

Spaarnelanden wil partijen in Zandvoort in het sociaal domein verbinden en ziet kansen om dat rond haar Zandvoortse locatie, de Remise, te doen. We hebben voor de gemeenteraad ons idee gepresenteerd: een goed draaiend Milieuplein waar mensen hun afval brengen, gecombineerd met upcycling, een repair-café, Juttersgeluk, kringloopwinkel Het Pakhuis, en fietsenreparatie door De Verbeelding. De Raad was erg enthousiast en heeft gevraagd om voor de zomer van 2020 met een businessplan te komen.

Veel animo voor circulaire strandopgang

Er zijn tal van strandpaviljoeneigenaren die begaan zijn met het milieu en het strand. Van hen krijgen we soms vragen om ze te ondersteunen bij gescheiden afvalinzameling op het strand. Samen met twee paviljoens ontwierpen we in 2019 een paar afvaleilandjes, waar strandgangers hun afval in aparte bakken voor glas, PBD, papier en restafval kunnen werpen. Leuk detail: van het ingezamelde plastic willen we nieuwe strandmeubels maken.

De proef slaat aan. Een volgende versie van het afvaleiland proberen we zo opvallend en aantrekkelijk mogelijk te ontwerpen. Op drukke dagen lopen er op het strand ook clean teams rond om bezoekers te verleiden hun afval netjes weg te gooien. Dit alles zorgt voor meer bewustwording rond dit onderwerp.

Bordspel maakt kinderen bewust van afval scheiden

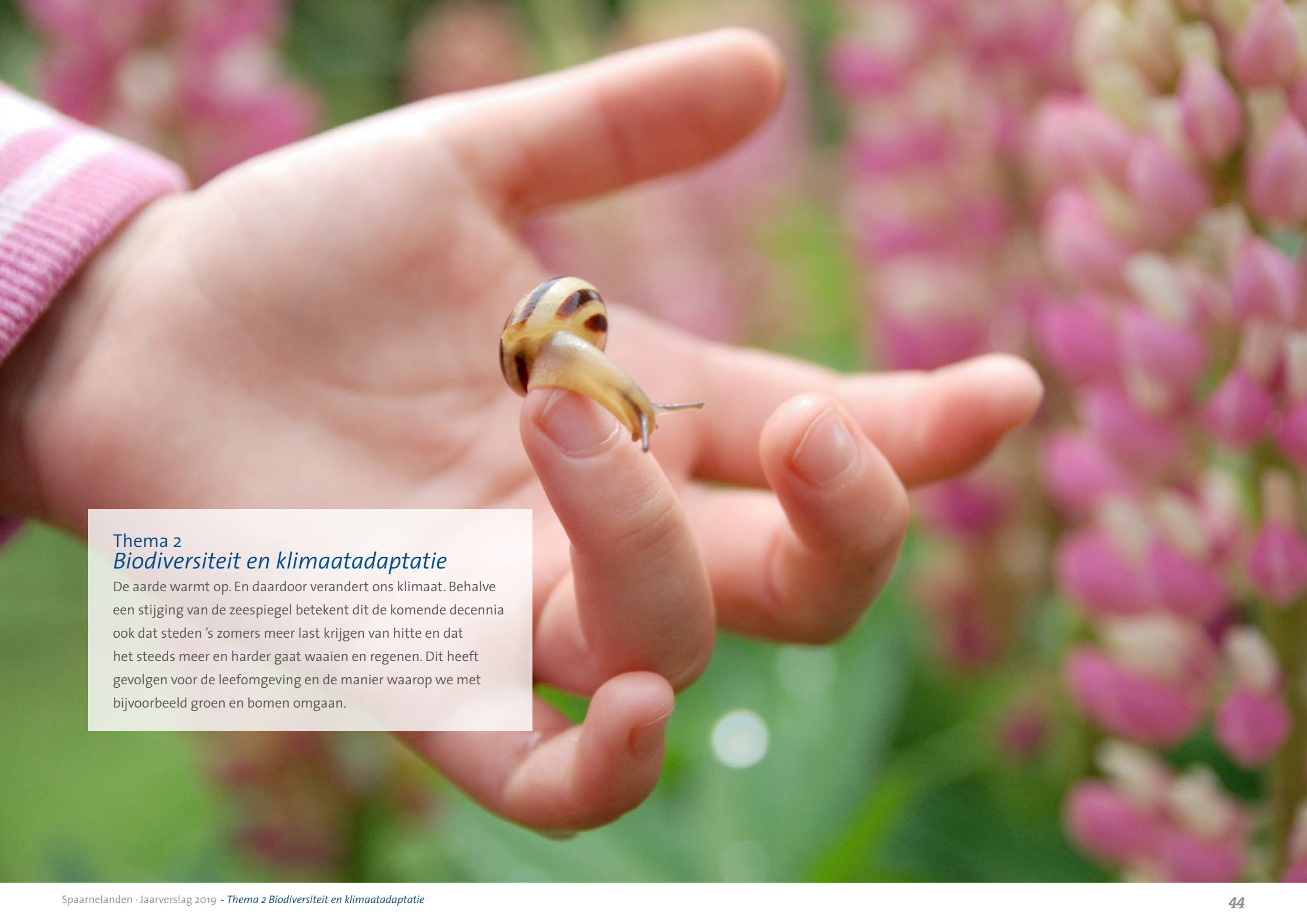
Alle Haarlemse basisscholen ontvingen in 2019 van Spaarnelanden en de gemeente Haarlem een bordspel en een kwartetspel over afval scheiden en zwerfafval. De spellen zijn speciaal ontwikkeld voor de Haarlemse situatie. Spelenderwijs leren kinderen over recycling, thuis je afval scheiden en het aanpakken van zwerfafval.

Bewegwijzering van bioplastic

We hebben een leverancier gevonden die toeristenwegwijzers van biobased materiaal kan maken. Daarmee bereiken gemeenten op dit onderdeel zelfs een negatieve CO₂-footprint. In 2019 plaatsten we deze toeristenborden in Zandvoort.

Voor verkeersborden zijn we ook in gesprek over refurbished borden. Zo kunnen oude verkeersborden weer een nieuw leven krijgen en hoeven ze niet van nieuw staal te worden gemaakt. Deze laatste methode is vrijwel CO₂-neutraal.

A close-up photograph of a person's hand holding a small snail on their index finger. The snail has a yellowish-brown shell with dark brown spots and a pale body. The background is a soft-focus field of pink flowers, likely lupines. The lighting is natural and bright.

Thema 2

Biodiversiteit en klimaatadaptatie

De aarde warmt op. En daardoor verandert ons klimaat. Behalve een stijging van de zeespiegel betekent dit de komende decennia ook dat steden 's zomers meer last krijgen van hitte en dat het steeds meer en harder gaat waaien en regenen. Dit heeft gevolgen voor de leefomgeving en de manier waarop we met bijvoorbeeld groen en bomen omgaan.

Het belang van groen in een volgebouwde stad

“Natuur krijgt weer een grotere stem in onze openbare ruimte”

Biodiversiteit en klimaatverandering waren gevoelige, zelfs emotionele gespreksonderwerpen in 2019. Ook in Haarlem, dat al jaren te boek staat als een van de meest versteende steden van Nederland. Maar langzaam maar zeker krijgt de natuur weer een stem in de stad, zegt Robert Stuurman, unitmanager Beheer Openbare Ruimte: “In twee jaar tijd is er een sense of urgency ontstaan die de seinen op groen heeft gezet.”

“De openbare ruimte bestaat uit meer dan wegen, bruggen en kades. Dat besef is er lange tijd te weinig geweest”, zegt Robert Stuurman, die in 2017 bij Spaarnelanden aantrad als unitmanager. “Haarlem is volgebouwd en groenvoorzieningen waren jarenlang een ondergeschoven kindje. Gelukkig ervaren wij Haarlemmers dat meestal niet zo, omdat we vanuit de stad in mum van tijd de duinen in fietsen.” >

› Voordat Robert bij Spaarnelanden aan de slag ging, werkte hij bij CROW, het kennisinstituut dat onder meer richtlijnen opstelt voor het beheer van de openbare ruimte in ons land. Veel gemeenten gebruiken die richtlijnen in de contractafspraken met hun onderhoudsbedrijven - en worstelen daarmee. Want tussen de theorie en de dagelijkse praktijk gaapt een gat dat steeds groter lijkt te worden. De CROW-systematiek hanteert bijvoorbeeld strakke normen voor de 'beeldkwaliteit' in de openbare ruimte die tot op de millimeter nauwkeurig bepalen hoe hoog het gras in een berm mag staan, en hoeveel onkruid mag groeien in een groenstrook van een vierkante meter.

Langs de meetlat

"Toen de gemeente Haarlem het contract met deze systematiek in 2015 invoerde, merkten we eigenlijk meteen dat alleen sturen op beeldkwaliteit niet werkt", vertelt Robert. "Dan moet je zo strak maaien en snoeien om je contractafspraken na te komen dat je je ecologische doelen niet haalt. En ook de bewoner gaat zich dan roeren, want de publieke opinie over groen is in korte tijd sterk verschoven. Wat vroeger voor onkruid doorging, beschouwen mensen nu als een veld vol waardevolle bloemen."

Zolang er geen alternatief is voor de beeldkwaliteitsniveaus van CROW, houden de Nederlandse gemeenten en hun

onderhoudsbedrijven vast aan de oude systematiek, vertelt Robert. Betekent dit dat de onafhankelijke inspecteurs van de gemeente nog altijd hun meetlatten langs het gras leggen en kruisjes zetten als dat te hoog staat? Robert: "We meten nog wel op beeldkwaliteit, maar wijken steeds meer van de normen af met bovenliggende afspraken. Neem bijvoorbeeld het weghalen van de begroeiing rond bomen. Er is een randje waar de maaimachine niet bij kan, wat net dat stukje groen is waarin beestjes zich schuilhouden. Dat moet je dus niet weghalen. Na veel discussie zijn daar nu andere afspraken over gemaakt."

Meer lef

Spaarnelanden is zich in de loop der tijd steeds zelfbewuster gaan gedragen. Robert: "Vroeger waren we alleen maar een uitvoeringsorganisatie, maar nu zijn we ook partner en adviseur van de gemeente. De gemeente is onze opdrachtgever en bepaalt het beleid, en wij geven gevraagd en ongevraagd advies. Daar heeft de gemeente veel aan. We hebben deskundigen in huis die soms al dertig of veertig jaar voor de stad en in het vakgebied werken. Die kunnen adviseren of het verstandig is om monumentale iepen preventief te behandelen tegen de iepziekte. Onze beheerkennis zorgt ook voor een slimmere inrichting van de openbare ruimte. ›

Robert Stuurman

In het kort

Afspraken over beeldkwaliteit worden door veel gemeenten nog te rigide gehanteerd.

Een soepeler hantering van meetlatten laat meer ruimte voor de natuur en de leefbaarheid in de stad.

Klimaatverandering heeft grote effecten op het leefklimaat en vraagt om kordate beslissingen, vaak buiten de gebaande paden.

Wat vroeger voor onkruid doorging, beschouwen mensen nu als waardevolle bloemen.

Volgende thema ›

In de ontwerpfase adviseren we bijvoorbeeld over de juiste inrichting, zodat na aanleg onze machines er goed bij kunnen. En zo adviseerden we ook over juiste beplanting. Als de ondergrond voor bepaalde planten niet geschikt is, slaat de plant niet aan en is hij in mum van tijd dood. Vanuit kosten oogpunt is onze expertise dus ook interessant.”

Spaarnelanden wil zorgen voor een leefomgeving waar mensen blij van worden. Verduurzaming van die omgeving is daarbij van essentieel belang, stelt de missie van Spaarnelanden onomwonden. Robert: “We hebben steeds meer het lef om achter onze missie te staan en te zeggen, als we nu rücksichtslos het mes erin zetten, houden we ons weliswaar aan de afspraken over de beeldkwaliteit, maar halen we ook die kostbare bloemen weg. Het is een houding die soms zorgt voor ruis op de lijn. We moeten voortdurend uitleggen wat we doen en waarom.”

Ecologische check

Spaarnelanden is dan ook blij met de komst van de nieuwe stadsecoloog, Sjoerd Andela, die op 1 december 2019 begon bij de gemeente Haarlem. Robert: “De vorige stadsecoloog ging zes of zeven jaar geleden met pensioen. Vervanging werd toen niet nodig geacht en dat hebben we als gemis ervaren. Nu dit onderwerp steeds meer aandacht vraagt wordt duidelijk dat je eigenlijk niet zonder overkoepelende

beleidscheck kunt van de effecten van je planologische acties op de ecologie. We juichen het dus toe dat we nu een gesprekspartner hebben die kan bevestigen dat ons handelen in de geest is van de ecologie.” Die rugdekking is nodig, benadrukt Robert. “Mensen mopperen als je wel maait, maar ook als je niet maait. Ze weten vaak niet wat de gedachte erachter is. Voor een goeie berm moet je de grond blijven verschralen. Als je niet maait, krijg je dus niet per se een goeie berm. Het is een precare balans die de juiste expertise vereist.”

Droogte en natheid

Biodiversiteit en klimaatverandering regeerden in 2019 veel krantenkoppen. In mei waarschuwden wetenschappers in een rapport van de Verenigde Naties dat de natuur wereldwijd in een ongekend snel tempo achteruitgaat.

“Als we rücksichtslos het mes erin zetten, doen we het niet goed voor de leefomgeving”

Ook de bewijzen dat de mens de oorzaak is van klimaatverandering, stapelden zich op. Robert: “Kijkend naar droogte en natheid worden we steeds vaker verrast. Die extremen in het weer hebben een grote impact op de openbare ruimte. In het voorjaar hadden we plots een week met veel regen, in de zomer was het weer extreem droog. Dan wordt de grond los zand, kantelen de tegels en komt het hele trottoir los te liggen. We hebben vaker en met krachtiger hoosbuien te maken. In oktober was er een exces in Zandvoort en moesten ze de noodprocedure in gang zetten om water uit de straten kwijt te raken in een buffer.”

Klimaatverandering heeft ook zijn weerslag op de natuur, legt Robert uit. “Natte periodes afgewisseld door zonneschijn zijn een goeie voedingsbodem voor onkruid en plaagplanten als Berenklaauw en Japanse duizendknoop. Die laatste is echt een vernietigende plant die zelfs door het asfalt heen breekt.” Ook heeft Haarlem last gekregen van de eikenprocessierups, die goed gedijt bij oplopende temperaturen en een rigoureuze maai-beleid. Robert: “Drie jaar geleden hadden we nog geen nesten van de eikenprocessierups, in 2018 telden we er drie en in 2019 al zestig.” >

Volgende thema >

Seinen op groen

Het effect van de klimaatverandering op de omgeving werpt dus nieuwe vraagstukken op. Dat vraagt om kordate beslissingen en snel handelen, maar de ontwikkelingen buiten lijken sneller te gaan dan de beleidsmakers kunnen bijhouden. Robert: "Spaarnelanden is een door de politiek gestuurde organisatie die samen met haar stakeholders tot oplossingen moet komen. Gelukkig is iedereen zich ervan bewust dat er wat moet gebeuren. Daardoor hoeven we geen lange discussies meer te voeren met onze opdrachtgever over wijzigingen in onze werkwijze. De seinen gaan al snel op groen. In een of twee jaar tijd is een sense of urgency ontstaan die dat heeft bewerkstelligd. En ik verwacht dat die trend nog versnelt. Over twee jaar gaan we ons echt afvragen of we nog ruim acht ton willen steken in het wegstomen van onkruid in de straten, of dat geld niet veel beter kunnen besteden aan het planten van bomen." ■

Stenen eruit, groen erin

Maatregelen om biodiversiteit te stimuleren gaan vaak hand in hand met klimaatadaptatie. Creëer je meer ruimte voor groen, dan helpt dit automatisch ook tegen hittestress en wateroverlast. In de sterk versteende Waarderpolder zijn in 2019 op initiatief van Spaarnelanden veel trottoirtegels weggehaald op plekken waar nauwelijks gelopen wordt en waar aan de overkant ook een trottoir is. In overleg met Parkmanagement Waarderpolder en opdracht van de gemeente is in totaal tienduizend vierkante meter aan tegels verwijderd en vervangen door plantenvakken en gras.

Volgende thema >

Nestkasten tegen eikenprocessierups

De eikenprocessierups rukt langzaam op naar het noorden en heeft zich de afgelopen jaren ook in Haarlem gevestigd. Spaarnelanden schakelt bij eikenprocessierupsen meteen een specialist in om het nest professioneel te laten verwijderen. Daarnaast helpen nestkasten voor koolmezen ook. Die zijn gek op de rupsen. In 2019 plaatsten we daarom 50 nieuwe nestkastjes. De eerste nestkast werd onthuld door Merijn Snoek, wethouder Beheer Openbare Ruimte, bij kinderdagverblijfflocatie Beer Bodoni. Ook zaaien we bermen in met een meer gevarieerde beplanting waar wespen op afkomen, de natuurlijke vijand van deze plaagruis. Bij de maatregelen baseren we ons op jaarlijks onderzoek van de gemeente Haarlem.

Ecologieproject verbindt bewoners

Ook inwoners van Zandvoort weten ons steeds beter te vinden. Zo zijn we samen met de lokale volkstuintvereniging bezig om een aantal bunkers geschikt te maken voor vleermuizen. Om dit goed te begeleiden hebben we hiervoor een ecooloog ingeschakeld. Eerder al droegen we met nieuwe fruitbomen bij aan de ontwikkeling van een ecologische zone in dit volkstuintencomplex.

Stadstuinbouw in een duin

Buurtduin wordt een nieuwe buurttuin in het noorden van Zandvoort. We ondersteunen hier met de gemeente het bewonersinitiatief om de grond voor tuinbouw geschikt te maken. Het doel is om uiteindelijk een biodynamische stadstuin te ontwikkelen voor uiteenlopende seizoensgroenten. Uiteindelijk zorgen de bewoners hier zelf voor het onderhoud aan hun buurttuin.

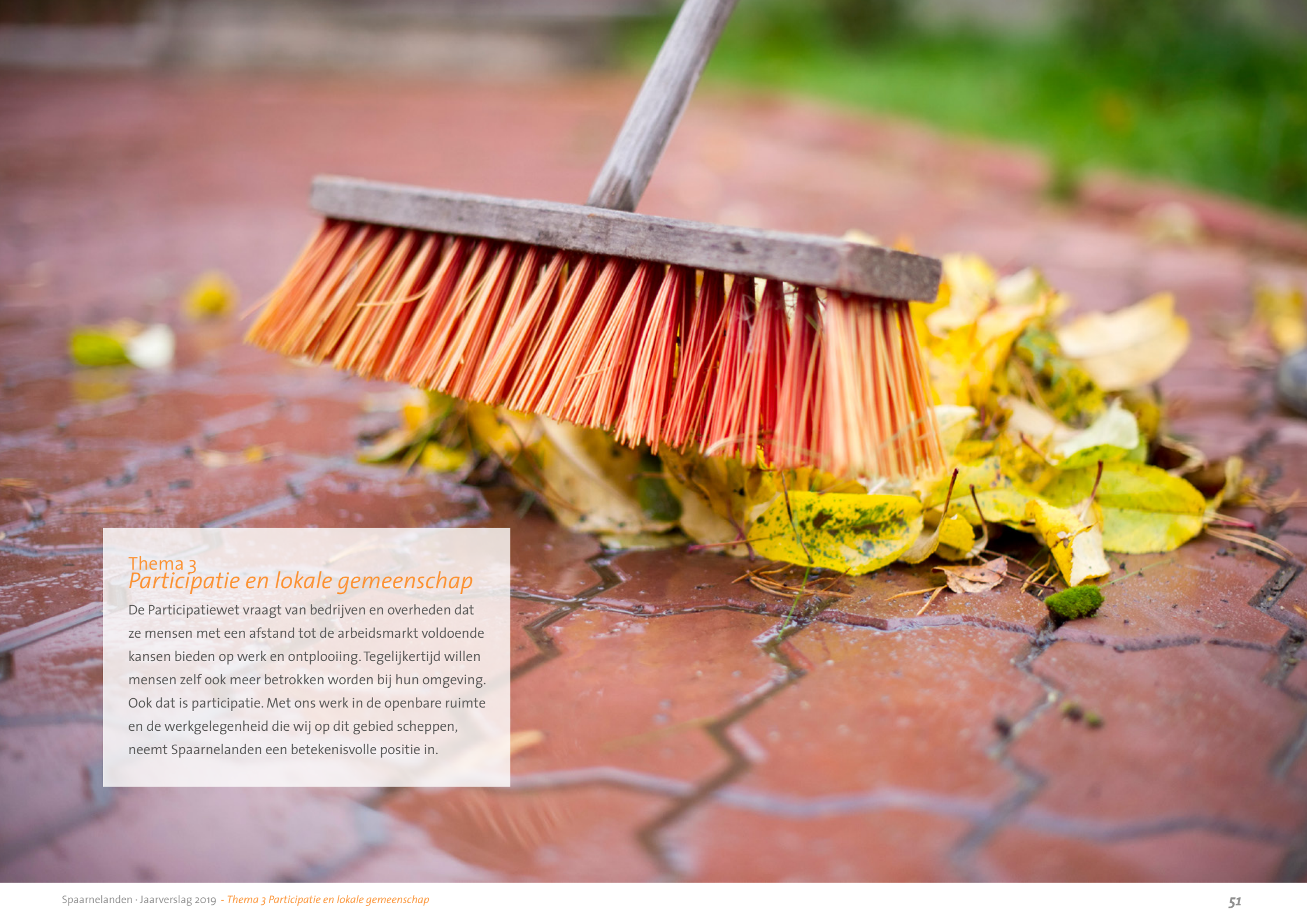
Zieke iepen verwijderd

Een boomexpert heeft een uitvoerige controle uitgevoerd naar de iepziekte in Haarlem. Dit is een zeer agressieve schimmelziekte, die door aanhoudende warmte steeds vaker voorkomt. Als een boom ziek wordt, moet hij zo snel mogelijk worden gerooid, om besmetting van andere bomen te voorkomen. Op aanwijzing van het onderzoek heeft Spaarnelanden in 2019 103 zieke iepen verwijderd. Voor elke gekapte iep planten we een resistent exemplaar terug.

Niet maaien voor meer insecten

De gemeente Haarlem en Spaarnelanden slaan de handen ineen om de achteruitgang van de insectenpopulatie te stoppen. Daarom is er afgesproken dat sommige gazons tijdens de bloeiperiode in april en mei niet hoeven te worden gemaaid. Het beleid is dat de gemeente het gras en het groen steeds meer op ecologische wijze wil laten beheren, met ruimte voor verschillende bloemen en kruiden. Kort gemaaid gras blijft op locaties waar dat nodig is, zoals op speelplaatsen, zonneweides en kruispunten. Ook initiatief van inwoners telt mee bij het maaibeleid. Zo ontdekte een alerte inwoner aan de Parklaan dat er zeldzame zandbijen in een gazon voorkwamen. Dankzij deze melding konden we op tijd het maaischema aanpassen.

Thema 3 *Participatie en lokale gemeenschap*

De Participatiewet vraagt van bedrijven en overheden dat ze mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt voldoende kansen bieden op werk en ontplooiing. Tegelijkertijd willen mensen zelf ook meer betrokken worden bij hun omgeving. Ook dat is participatie. Met ons werk in de openbare ruimte en de werkgelegenheid die wij op dit gebied scheppen, neemt Spaarnelanden een betekenisvolle positie in.

Hoe faciliteer je initiatiefrijke bewoners?

Mensen worden er heel gelukkig van als ze iets kunnen bijdragen

Iedereen snapt dat je Haarlem en Zandvoort niet alleen maar dankzij de inspanningen van een onderhoudsbedrijf leefbaar houdt. Een fijne, veilige en schone stad, daar heb je iedereen bij nodig. Het mooie is dat mensen heel graag een bijdrage willen leveren in de leefomgeving. Dat merken de medewerkers van Spaarnelanden elke dag. De vraag is dan hoe je mensen hier het best in faciliteert. En daar heeft Spaarnelanden een paar goede ingangen voor gevonden.

Spaarnelanden heeft in de loop der jaren een helder beeld gekregen van haar eigen kracht en reden van bestaan.

“We zijn een schakel tussen de mensen in de stad en de overheid als beleidsmaker”, zegt algemeen directeur Robert Oosting. “Een maatschappelijk bedrijf dat opkomt voor de belangen van de bewoners, partijen met elkaar verbindt en ideeën uit de samenleving omzet in werkbare oplossingen.” De aard van het werk leent zich er uitstekend voor om als verbindende schakel op te treden, vertelt Robert.

“Alle activiteiten vinden dicht bij de mensen plaats, dan ligt het voor de hand dat je mensen opzoekt en dingen samen oppakt.” >

› De animo om bij te dragen is groot, zegt Robert: “Mensen willen graag participeren.” Illustratief is het grote aantal aanmeldingen voor de adoptie van een grondstofstraatje. In het kader van het Strategisch Plan Afvalscheiding zijn op veel plekken in Haarlem rijtjes containers geplaatst voor de inzameling van papier en karton, PBD en gft. Adoptanten informeren de wijkbewoners over wat wel en niet in de containers kan, houden in de gaten of het netjes blijft en of er geen afval naast de containers wordt neergezet. Robert: “De een na de ander meldt zich hiervoor aan als vrijwilliger.”

Helden van onze stad

In 2017 richtte Spaarnelands een stichting op om de activiteiten van vrijwilligers op een professionele manier te verbinden aan de stad: De Stad Heeft Je Nodig. Via de stichting krijgen vrijwilligers een kleine vergoeding, een vrijwilligersovereenkomst, en vaak ook een opleiding. In 2019 verwelkomde de stichting de 79ste vrijwilliger, onder wie ook de adoptanten van grondstofstraatjes en 26 wijkambassadeurs. De laatsten zijn opgeleid om als extra oren en ogen van Spaarnelands te fungeren in hun wijk. Ze staan in nauw contact met de buurtbewoners en met de wijkteams van Spaarnelands. Robert: “De ambassadeurs houden ons op de hoogte van suggesties en meldingen van bewoners en gezamenlijk bespreken we hoe we hier goed op kunnen

inspelen. Zo’n verbindende schakel werkt fantastisch.” In 2019 verwelkomde Spaarnelands ook een nieuw type vrijwilliger bij de stichting: het Auto-Maatje. Dit zijn wijkbewoners die bij het project iZoof Car Sharing de deelauto netjes houden en buurtgenoten helpen de auto optimaal te gebruiken.

Ook de schippers van het Spaarneveer vallen onder de stichting. Ze zijn opgeleid door Spaarnelands en bevaren de elektrische pont die de Belgiëlaan met de Spaarnelaan verbindt. De pont wordt intensief gebruikt door wandelaars en fietsers. Sinds de start in 2012 tot november 2019 zijn al zo’n 300.000 vaarten gemaakt en 2 miljoen passagiers overgezet.

Bewoners bereiken meer

Bijzonder aan de pont is dat het idee hiervoor van de bewoners zelf kwam, Spaarnelands heeft het slechts georganiseerd en gefaciliteerd. Hetzelfde geldt voor iZoof Car Sharing. ›

*“De animo is groot.
Mensen willen graag
participeren.”*

Fleur Jansen

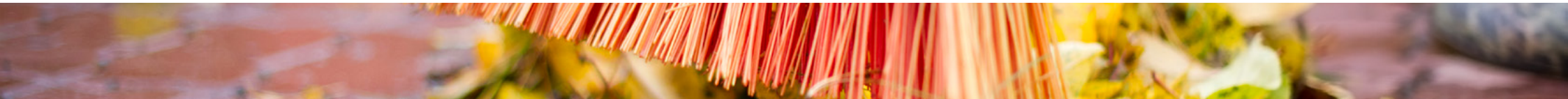
In het kort

Als maatschappelijk bedrijf heeft Spaarnelands een verbindende functie om van ideeën uit de samenleving werkbare oplossingen te maken.

Spaarnelands ondersteunt zo al verschillende initiatieven met vrijwilligers.

De stad heeft iedereen nodig. Spaarnelands creëert met succes baankansen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Volgende thema ›

Bewoners van het Ramplaankwartier en de Planetenlaan kwamen met het idee om het aantal auto's in de wijk terug te brengen door elektrische auto's te delen. Ze benaderden Spaarnelanden voor de levering en het onderhoud van de auto's, en voor een stukje organisatie. Het werd een groot succes: in december 2019 hadden al 41 van de 130 bewoners afstand gedaan van hun auto. Robert: "Mensen komen in beweging voor zaken die hun directe omgeving beïnvloeden. In dit geval omdat ze zagen dat er alleen nog maar auto's in de straat staan en er geen speelruimte meer over is voor de kinderen."

Steun geven aan dit soort bewonersinitiatieven is een prachtige manier om participatie vorm te geven en te stimuleren", vindt Robert. "We moeten nederig zijn in wat we kunnen bereiken. Bewoners zelf kunnen veel meer bewerkstellingen. Er zijn dokters, loodgieters en advocaten in de stad. We hoeven die alleen maar met elkaar te verbinden. Als we hen ondersteunen en versterken, bereiken we veel meer."

Werk voor kwetsbare groepen

De stad heeft iedereen nodig, is kortom het uitgangspunt - en dat neemt Spaarnelanden letterlijk. Inclusief werkgeverschap is een speerpunt in de bedrijfsvoering.

In 2015 werd de Participatiewet ingevoerd om een inclusieve arbeidsmarkt te creëren, maar het Sociaal Cultureel Planbureau rapporteerde in november 2019 dat de doelstellingen van de wet niet zijn gehaald. De wet heeft niet geleid tot meer baankansen voor mensen met een uitkering. "Dat geldt niet voor ons", zegt SRM-adviseur Marike van Lith trots. "Het lukt ons wel om vrij grote aantallen mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan een contract te helpen. Dat geeft enorm veel voldoening, het is geweldig om mensen een kans op werk te geven."

Ik werk voor Spaarnelanden

De gemeente Haarlem stelt aan al haar leveranciers de eis om vijf procent van de aanneemsom te besteden aan social return.

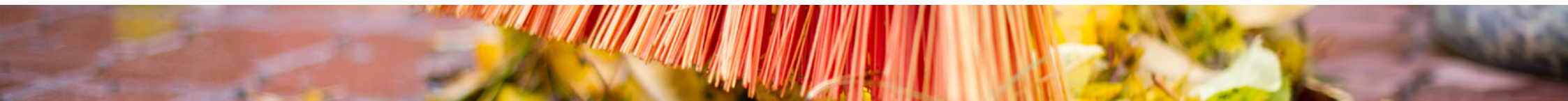
"Mensen komen in beweging voor zaken die hun directe omgeving beïnvloeden."

Spaarnelanden voldoet ruimschoots aan die verplichting en is erin geslaagd om dat goed te organiseren. Dat ging overigens niet zonder slag of stoot. Marike en SRM-manager Fleur Jansen hebben zich de afgelopen jaren bijna fulltime ingezet om wegwijs te worden in de wereld van sociale arbeid, mensen te werven en zich de hogere wiskunde van de loonwaardebepalingen eigen te maken. Fleur: "Het is complexe materie, daarom kiezen veel organisaties ervoor om hun verplichtingen op het gebied van social return uit te besteden aan een re-integratiebureau. Wij hebben er heel bewust voor gekozen om dat in eigen hand te houden. We hebben mensen werken in de fietsenstallingen die we beheren, in het groenonderhoud, bij de reiniging en natuurlijk in de wijkteams. De wijkteams staan in nauw contact met buurtbewoners en zijn heel zichtbaar in de straten van Haarlem. De voormannen zijn opgeleid om de teamleden goed te begeleiden en zijn hier heel enthousiast over. Dit initiatief is ontzettend positief ontvangen in de stad, dit is echt een succesverhaal." >

Marike van Lith

Volgende thema >

Wat het succes verklaart? “In de eerste plaats leent ons werkgebied zich ervoor”, aldus Marike. “We hebben veel werk dat bij uitstek geschikt is om bijvoorbeeld Wajongers en statushouders weer in een werkritme te krijgen en ervaring te laten opdoen. Daarbij komt dat het voor veel mensen een groot verschil maakt of ze voor een re-integratieclub werken of voor ons.” Fleur: “De mensen om wie het gaat worden uiteindelijk het meest gelukkig van een echte baan. Met een echt contract voel je dat je erbij hoort en kun je zeggen, ik werk voor Spaarnelanden.” ■

Natuur in je stad

Een geveltuintje aanleggen of een boomspiegel, groenstrook of bloembak adopteren. Veel mensen zetten zich graag in voor een groene en gezonde omgeving. Spaarnelanden is de partij bij uitstek om initiatieven van bewoners een steuntje in de rug te geven door hiervoor de materialen te leveren. Groenwerkgroepen in de gemeente helpt Spaarnelanden met gereedschap en door snoeiafval op te halen. Samen met Landschap Noord-Holland en de gemeente werkt Spaarnelanden zelf ook hard aan de verbetering van het openbaar groen. Lees meer over deze initiatieven om Haarlem groener te maken op www.natuurinjestad.nl.

Volgende thema >

Social return helpt mensen verder

'Spaarnelanden is een inclusieve onderneming die ieder jaar een percentage van de aanneemsom investeert in medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt. In 2019 bedroeg dit percentage bijna 5,5%. Dat is meer dan de contractafpraak met de gemeente Haarlem om 5% van de aanneemsom te besteden aan social return (SROI). Over het hele jaar genomen investeerden we in totaal 1,8 miljoen euro in SROI.

In 2019 konden we dus opnieuw veel mensen die al jaren moeilijk aan de slag komen betrekken bij ons werk voor de stad. Ze werken bij het groenonderhoud, reiniging, in onze werkplaats of als beheerder van de fietsenstalling bij het station. In totaal 35 mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt waren actief in de wijkteams. Het betreft WSW'ers, Wajongers en statushouders die veelal na bemiddeling van Paswerk en Pasmatch een plek in het wijkteam vonden. Ze maken buurten mooier door afval op te ruimen en reparaties te verrichten, en zijn een aanspreekpunt voor buurtbewoners. Vijf medewerkers die via een participatiebaan werkervaring bij ons opdeden, stroomden in 2019 door naar een reguliere baan binnen of buiten Spaarnelanden. Vanuit de reclassering zijn doorlopend ongeveer vijftien mensen bij ons aan het werk onder leiding van een werkmeester van de reclassering. Ook vanuit de Hartekamp Groep doet wekelijks een groepje van tien mensen vrijwilligerswerk voor Spaarnelanden. Het gaat om licht ondersteunend werk op het gebied van groenonderhoud en reiniging.

Idee van de maand

Initiatief van Zandvoorters om hun leefomgeving te verfraaien willen we belonen met onze ondersteuning. Daarom maken we samen met de gemeente elke maand een klein budget vrij voor het beste idee van de maand. Het is daarbij de bedoeling dat de bewoners zelf de handen uit de mouwen steken. Dit initiatief kwam in 2019 langzaam op gang.

Groenparticipatie

Spaarnelanden maakt het inwoners van Haarlem al enkele jaren mogelijk om een boomspiegel te adopteren. Als vervolg daarop faciliteren we nu ook dat bewoners een groenstrook, bloembak of geveltuintje in hun straat kunnen adopteren. We zorgen er dan voor dat er met de betrokkenen een contract wordt opgesteld en leveren de benodigde materialen.

Samen aan de slag voor een schone buurt

We ondersteunden in 2019 diverse schoonmaakacties. Samen met bewoners, scholen, woningcorporaties, wijkraden en Handhaving gingen onze wijkteams, afvalcoaches en ambassadeurs regelmatig aan de slag om een wijk op te ruimen. Bijkomend effect van zo'n intensieve aanpak is dat het opvalt: mensen worden zich meer bewust van het belang van een schone buurt. Het is mooi om te zien dat kinderen het meest fanatiek aan de acties meedoen. Ze leren zo spelenderwijs om mee te helpen aan een schone leefomgeving.

Thema 4 *Energietransitie en vermindering uitstoot*

De wereld moet over van fossiele brandstoffen naar duurzamere varianten. Deze overgang is complex en vraagt om een fijnmazig netwerk van bijvoorbeeld zonnepanelen, windmolens, vergisters, waterstofstations en batterijen. Met name voor het eigen wagenpark van Spaarnelanden zijn er nog veel mogelijkheden om het gebruik van fossiele brandstoffen en schadelijke uitstoot te beperken.

De volgende stap in de energietransitie

Steeds schoner rijden.

Is waterstof dan de heilige graal?

De Nederlandse overheid werkt aan 49% minder CO₂-uitstoot in 2030 ten opzichte van ijkjaar 1990. Hoe kan Spaarnelanden daar aan bijdragen met haar veegwagens, trucks en maaimachines? Op dit moment vervangt Spaarnelanden zoveel mogelijk van haar lichte voertuigen door een elektrische variant. Is dat binnenkort ook weggelegd voor het zwaardere materieel?

We zitten aan tafel bij unitmanager Mobiliteits Service Roel Groenestein en productmanger Marc van Ham.

Roel geeft onder meer leiding aan de werkplaats van Spaarnelanden en is daardoor dagelijks bezig met verduurzaming van het wagenpark. Marc zoekt voortdurend naar wat de markt te bieden heeft om bij te dragen aan de doelen van Spaarnelanden.

De mogelijkheden voor CO₂-reductie zijn op dit moment nog niet eindeloos, maar het begin is er. Ons gesprek spitst zich vooral toe op het zwaardere materieel van Spaarnelanden. Het lichtere wagenpark van personenauto's en bedrijfswagens wordt de komende jaren zo snel mogelijk elektrisch uitgevoerd. >

Er is veel discussie over de bijdrage van elektrisch rijden aan de klimaatdoelstellingen. Sommige artikelen spreken elkaar zelfs tegen. Dus beginnen we met de vraag: hoe goed is elektrisch rijden nou eigenlijk voor het klimaat? “Elektrisch rijden is zonder meer goed voor verlaging van de CO₂-uitstoot”, begint Marc. “TNO heeft in 2015 al berekend dat een elektrische auto zelfs op grijze stroom 30% minder CO₂ uitstoot dan een brandstofauto. Dan is de hele keten gedurende de levensduur van de auto meegenomen, de fabricage en alle tankbeurten. Rijden de wagens op groene stroom, dan scheelt dat zelfs 70%. De stroom van Spaarnelanden is groen. Voor een klein deel wekken we die zelf op, en voor het overgrote deel kopen we die in met certificaten van oorsprong van wind op land.” Maar de uitstoot van elektrisch rijden is dan toch nul? “Dat geldt alleen als je het vanaf de laadpaal bekijkt”, legt Marc uit. “Dan is elektrisch vervoer inderdaad 100% CO₂-neutraal. Maar bij de productie van batterijen, auto's en windmolens komt ook nog CO₂ vrij. Vandaar dat percentage van 70%. Elektrisch rijden kan nog niet voor al onze wagens. Daarom richten we het zwaardere wagenpark voorlopig zo in, dat we ons werk kunnen doen op basis van alternatieve brandstoffen.”

Roel nuanceert het beeld dat elektrificering van inzamelwagens niet zou kunnen. “De techniek is er wel klaar voor en er zijn al volledig elektrische inzamelauto's. In

Groningen rijdt zelfs een inzamelwagen op waterstof rond. Maar het punt is dat de kosten voor vervanging nog niet goed in onze begroting passen. Als we alle wagens nu zouden vervangen voor het meest duurzame alternatief, dan zouden onze inzamelkosten onverantwoord hoog oplopen. Maar ik verwacht wel dat de aanschafkosten de komende jaren omlaag gaan naarmate de techniek gangbaarder wordt. In de tussentijd zoeken we steeds naar het meest gunstige alternatief dat voor de minste uitstoot zorgt.”

Over op HVO?

Dat ‘meest gunstige alternatief’ kon wel eens dichter bij het CO₂-doel liggen dan gedacht. Na een uitgebreide zoektocht kwamen Marc en Roel uit bij de synthetische brandstof HVO. Een dieselvariant die uit raffinage van plantenmateriaal en afval wordt verkregen. Marc: “Alleen de raffinage gaat nog met CO₂-uitstoot gepaard. Voor de rest wordt de brandstof van gerecycled materiaal gemaakt, zoals snoeihout, bladeren en frituurvet. Zouden we volledig op HVO rijden, dan daalt de CO₂-uitstoot met 89% ten opzichte van conventionele diesel. Bovendien krijg je met HVO ook nog eens 20% minder stikstofuitstoot en 30% minder fijnstof. Synthetische brandstof is ook in dat opzicht een stuk schoner.” >

In het kort

Spaarnelanden streeft naar een klimaat-neutraal wagenpark in 2030.

Elektrisch rijden lijkt voorlopig nog niet weggelegd voor het zware materieel.

Kunstmatige brandstoffen vormen een veel-belovend alternatief, waar nu al mee wordt proefgedraaid.

“Zelfs op grijze stroom stoot een elektrische auto nog 30% minder CO₂ uit.”

Marc van Ham

Volgende thema >

Dus geldt bij Spaarnelanden nu de regel: is een zware wagen aan vervanging toe, dan stappen we nu eerst over op de schoonste Euro6-motor met 100% HVO. Roel: “De nieuwste motoren zijn waarschijnlijk geschikt voor die synthetische brandstof. Maar als we op HVO100 zouden rijden vervalt de garantie van de leverancier. Dus als we zeker willen weten dat dit werkt, moeten we het eerst testen. Daarom doen we nu samen met een leverancier een proef met motoren van drie verschillende wagens. Binnenkort weten we hoe we het onderhoudsprogramma op deze nieuwe brandstoffen het beste kunnen afstemmen.”

Klimaatneutraal wagenpark in 2030

Tijdens ons gesprek wordt tussen de regels door duidelijk dat verduurzaming van een heel wagenpark in theorie best kan, maar ook nogal wat kost. Dus komt de vraag op: wie betaalt, en bepaalt het tempo? Voor Marc draait het om de balans tussen ambitie en mogelijkheden: “We zien dat de gemeente Haarlem doelen stelt voor een klimaatneutrale stad in 2040. Spaarnelanden wil daarin vooroplopen waar het kan. Als dochterbedrijf van de gemeente willen we de motor van een duurzame samenleving zijn. Dus mag je van ons ook wat extra's verwachten. Daarom streven wij alvast naar een klimaatneutraal wagenpark in 2030. Maar dat is vooral een stip op de horizon. Het moet economisch wel in onze bedrijfsvoering passen.”

Wat Roel betreft wordt de energietransitie daarom stap voor stap uitgevoerd: “We doen wat we kunnen. Het vervangen van wagens voor duurzamer alternatieven past net binnen onze begroting - maar alleen als we dat stap voor stap doen. Maar we zorgen wel dat we klaar zijn om snel op te schalen zodra de gemeente harder wil.”

Roel en Marc kijken wat dat betreft wel eens naar grote steden als Parijs, Barcelona en Frankfurt. Daar wordt nu serieus geld vrijgemaakt om snel op elektrische logistiek over te gaan. Marc: “Wij hebben daar nu zelfs last van. Zo heeft onze vaste leverancier van veegwagens voor de komende jaren helaas geen elektrisch materieel meer voor ons beschikbaar. Barcelona gaat voor, waar ze nu een mega-order van elektrische veegwagens mogen leveren.”

Organisatie klaargestoomd

Maar tijd om daarover teleurgesteld te zijn is er niet. HVO is voorlopig een prima alternatief om in de komende jaren het zware materieel verder mee te verduurzamen. En ondertussen wordt de organisatie klaargestoomd om in verduurzaming mee te gaan. Medewerkers van de werkplaats krijgen opleidingen voor het onderhoud aan elektrische voertuigen, chauffeurs leren om met zuiniger rijden 10% brandstof te besparen, en er zijn warme contacten met gelijkgestemde

inzamelaars elders in Nederland. Roel: “We kijken in Rotterdam hoe ze daar de werkplaats al hebben klaargemaakt voor elektrisch en we houden contact met Groningen over hun ervaringen met waterstof.”

Is rijden op waterstof misschien wel niet de ultieme oplossing? Marc: “Ja daar hebben we het in ons gesprek nog helemaal niet over gehad. Het punt is dat zwaar materieel veel kracht nodig heeft. En voor puur elektrische wagens is dat lastig doordat de batterijen dan snel leeglopen. Een combinatie met waterstof zou een uitkomst zijn. Waterstof in de tank, en dan via een brandstofcel de accu's onderweg opladen. Maar op dit moment is die technologie nog zó duur, dat we daar financieel geen ruimte voor zien. Bovendien zijn tankstations met waterstof op dit moment nog dun gezaaid.” >

“We transformeren stap-voor-stap, maar zijn er klaar voor als we harder moeten.”

Roel Groenestein

Volgende thema >

Toch kan waterstof wat Roel betreft in de toekomst zeker een rol gaan spelen: “We blijven de ontwikkelingen in de gaten houden. Misschien daalt de prijs van waterstofwagens als we ze samen met andere inzamelaars inkopen. Dat onderzoeken we nu. Dat lukt nog niet meteen, maar de markt verandert snel. Er kan steeds meer. Dus wie weet zien we over een paar jaar echt die waterstofwagen wel door de stad rijden...” ■

*“De aanschafkosten
voor schonere
alternatieven zullen
de komende jaren
sterk omlaag gaan.”*

Energietransitie: ook het kantoorpand doet mee

Bij de bouw van het Haarlemse kantoor van Spaarnelanden werd 10 jaar geleden al vanaf de tekentafel over verduurzaming nagedacht.

Zo wordt de warmte van het kantoor 's zomers in de grond opgeslagen, om daar 's winters weer het pand mee te verwarmen. Op het dak liggen zonnepanelen en wanneer de zon fel schijnt gaat automatisch de zonwering naar beneden. Die zonnepanelen zijn overigens bij lange na niet genoeg om in de elektriciteitsvraag van het gebouw te kunnen voorzien, legt Marc van Ham uit: “We rijden steeds meer elektrisch, dus een steeds groter deel van onze energievraag moet door inkoop van groene stroom worden geleverd. Maar voor de nabije toekomst willen we wel het aantal zonnepanelen fors uitbreiden. Er zijn op ons terrein nog best plekken die we daarvoor kunnen gebruiken.”

Volgende thema >

Slimme afvalbakken

We hebben langs de boulevard van Zandvoort nieuwe afvalbakken geplaatst die tot aantoonbaar minder zwerfafval leiden. Ze zitten vol sensoren en persen het afval samen. Daardoor zijn er tot zes keer minder vervoersbewegingen nodig om de bakken te legen. Met de verkregen data kunnen we analyses doen om onze dienstverlening verder te verbeteren. We deden in 2019 ook een proef om te kijken of een afvalbak in een andere kleur tot nog betere resultaten zou leiden. We vonden geen significante verschillen. In 2020 schafften we van deze bakken ook enkele grotere exemplaren aan voor extra capaciteit op drukke stranddagen.

Elektrificering in Zandvoort

In Zandvoort hebben we in 2019 een Glutton gekocht (elektrische stofzuiger voor zwerfafval). Het apparaat zorgt ook voor extra zichtbaarheid op straat van onze activiteiten. In 2019 hadden we in Zandvoort verder één elektrisch voertuig. Vanaf 2020 komt daar nog één bij. We merken een toenemende vraag naar laadpalen op ons terrein. Daarom zijn we gestart met een onderzoek voor de benodigde capaciteitsuitbreiding van ons elektriciteitsnet.

Raamcontract onderhoud wegen

Voor het wegenonderhoud huurt Spaarnelanden een aannemer in. Bij de aanbesteding daarvoor nemen we in de criteria mee dat de aannemer het wegenonderhoud zo duurzaam mogelijk uitvoert. Dit heeft er bijvoorbeeld toe geleid dat er in Zandvoort nu een stratenmaker rondrijdt met een elektrische bus. Zo nemen we de keten mee in onze ambities.

Gladheidsbestrijding met zuinigere routes

We hebben de gladheidsbestrijding in Zandvoort verder geprofessionaliseerd. Voortaan werken we met digitale routes die perfect op elkaar zijn afgestemd. Bij strooien is er daarom geen overlap meer, minder verspilling van zout en minder CO₂-uitstoot. Het nieuwe systeem is bovendien betrouwbaarder.

A close-up photograph of a person's hands writing on a document. The person is wearing a bright yellow shirt. Their right hand holds a silver and black fountain pen, poised to write on a white sheet of paper. Their left hand holds the paper steady. The background is softly blurred, showing more of the yellow shirt and the desk surface.

Thema 5 *Governance, klanttevredenheid en vertrouwen in de overheid*

Een effectief werkend, semi-openbaar Spaarnelanden draagt bij aan goodwill voor de overheid. Spaarnelanden zorgt daarom dat bewoners, bedrijven en andere stakeholders tevreden blijven over haar dienstverlening. En over de manier waarop we inspelen op de grote thema's van nu en van de toekomst. Voor dit alles is goed bestuur nodig, de governance van Spaarnelanden.

Een volwassen overheidsonderneming is initiatiefrijk

Onze potentie voor duurzame waardecreatie vraagt om ruimte

Column: Robert Oosting

Governance bij een overheidsonderneming als Spaarnelanden gaat over goed bestuur, goed toezicht en goede verantwoording. Dat is niet zo gek: een overheidsonderneming heeft een belangrijke maatschappelijke functie en er gaat vaak veel maatschappelijk geld in om. Daardoor zijn er ook uiteenlopende stakeholders betrokken die – ieder voor zich – ruimte kunnen bieden aan de invulling van de maatschappelijke rol. >

De ene overheidsonderneming krijgt veel vrijheid van handelen, de ander wordt weer heel strikt bewaakt. Op haar beurt kan de onderneming zich ook zelf beperken tot het strikt uitvoeren van de gegunde opdrachten, of kan besluiten haar deskundigheid te benutten voor nieuwe ontwikkelingen, beleid of innovatie. Spaarnelanden is in de afgelopen jaren een rol gegund waarbij ze, naast de traditionele opdrachtgever-opdrachtnemer-relatie, de ruimte kreeg om zelfstandig haar maatschappelijke rol in te vullen. Dat doen we initiatiefrijk en vooruitstrevend. De basis hiervoor is natuurlijk het vertrouwen dat stakeholders in onze organisatie en in de leiding hebben, en de mate waarin we transparant zijn.

Sinds 2005 is ons bedrijf stapsgewijs verzelfstandigd. Daarbij werd bepaald dat de onderneming 20% van haar omzet mag genereren met commerciële activiteiten (lees: werk voor andere klanten dan de aandeelhoudende gemeenten). Daarmee is geborgd dat ons bedrijf zich primair focust op het goed uitvoeren van de opdrachten van Haarlem en Zandvoort. Hoe beter we dat doen, hoe meer ruimte we scheppen om ons te richten op commerciële, vaak creatieve en innovatieve activiteiten. Deze 20%-regeling heeft er andersom voor gezorgd dat Spaarnelanden zich sneller kon ontwikkelen: de commerciële omzet was daarbij min of meer de aanjager voor professionalisering van onze dienstverlening voor gemeenten.

Net als veel andere overheidsondernemingen maakte Spaarnelanden met haar verzelfstandiging ook een traject naar volwassenheid door. Van een uitvoerende aannemer die vooral werd beschouwd als kostenpost, groeiden we naar een initiatiefrijke organisatie die waarde oplevert. We zijn expert op domeinen als afvalinzameling en beheer van de leefruimte en ontlenen daar een zekere autoriteit aan. Op basis van gewonnen vertrouwen worden we nu ook steeds vaker gevraagd om onze visie.

Governance

Zo heeft Spaarnelanden zich ontplooid tot expert én partner. Voor haar aandeelhouders en voor andere partijen in de regio. Tegen deze achtergrond hebben we in 2019 de governance opnieuw vastgesteld. Een aantal basisprincipes staat daarbij centraal. In de eerste plaats borgen we natuurlijk de transparante, financiële verantwoording. In de tweede plaats gaat onze governance om de beheersing van risico's. En tot slot gaat onze governance om het hebben én uitvoeren van een langetermijnvisie, gericht op duurzame waardecreatie. >

In het kort

Spaarnelanden krijgt steeds meer ruimte om haar maatschappelijke rol zelfstandig in te vullen.

De commerciële omzet draagt bij aan de versnelling van maatschappelijk initiatief.

Als overheidsbedrijf in de haarvaten van de samenleving is Spaarnelanden een logische partner voor allerlei partijen die de samenleving vooruit willen helpen.

Net als veel overheidsondernemingen heeft ook Spaarnelanden een traject naar volwassenheid doorgemaakt.

Volgende thema >

Duurzame waardecreatie

Bij de laatste ambitie – het creëren van duurzame waarde – voelen we als onderneming inmiddels de beperkingen van de traditionele aansturing. De bewegingen in de maatschappij gaan snel en dus gaan wij soms ook snel.

Het feit dat we handelen naar onze CO₂-Prestatieladder, dat we onze prestaties bezig zijn te aan de hand van de Sustainable Development Goals en dat we nieuwe, innovatieve samenwerkingen aangaan is nieuw voor velen. Zó nieuw, dat we waakzaam moeten zijn dat we onze achterban daar ook goed in meenemen. Daarom hebben we in 2019 onze visie en koers beschreven en dit willen we via de corporate governance ter beeldvorming en vaststelling richting de aandeelhouder brengen.

Dit voorbeeld illustreert hoe wij soms worstelen met het dilemma tussen de beperkte bewegingsruimte en de potentie die we zouden kunnen hebben voor ons verzorgingsgebied. Het mooie van ons bedrijf is, dat we door ons werk tot in de haarvaten van de samenleving zitten. Als geen ander zien we de kansen én de uitdagingen van onze gemeenten. Dat wil niet meteen zeggen dat Spaarnelanden het voortouw hierin moet nemen; we zijn wel een logische partner voor andere partijen die de samenleving vooruit willen helpen.

Dit besef begint te ontstaan, en niet alleen binnen Spaarnelanden. In 2020 onderzoeken we de juridische structuur waarbinnen Spaarnelanden de ruimte krijgt om breder invulling te geven aan deze duurzame waardecreatie.

Brugfunctie

Spaarnelanden is merkbaar in transitie. Behalve met onze eigen ontwikkeling heeft dat te maken met andere ontwikkelingen, zoals die van de circulaire economie, de veranderingen in het klimaat en thema's in de samenleving. Spaarnelanden wil bruggen slaan tussen burgers en overheden. Aanspreekbaar voor vragen, problemen en initiatieven willen we antwoorden bieden, oplossingen aanreiken en ondersteuning geven. Als Spaarnelanden straks de ruimte krijgt om dit bedrijf te mogen zijn, dan hebben onze gemeenten een krachtige motor in huis voor een fijne, plezierige leefomgeving voor iedereen. ■

*Aanspreekbaar voor vragen,
problemen en initiatieven
willen we antwoorden bieden,
oplossingen aanreiken en
ondersteuning geven.*

[Volgende thema >](#)

Beter en sneller antwoord op een melding

Samen met de gemeente Haarlem zoeken we voortdurend naar manieren om onze werkprocessen nog beter te maken. Door systemen te koppelen konden we in 2019 een flinke efficiencyslag slaan voor een beter meldingenproces.

Inwoners van Haarlem kunnen loszittende stoeptegels, zwerfafval en andere zaken in de openbare ruimte melden bij de gemeente Haarlem. Per jaar komen er zo via het meldingssysteem van de gemeente 12.500 meldingen bij Spaarnelanden binnen, die via ons eigen systeem worden afgehandeld en weer via het systeem van de gemeente worden teruggekoppeld. In 2019 legden we een koppeling tussen de beide systemen. Dit deden we in nauw overleg met collega's van de gemeente en de leverancier van ons systeem. Het resultaat is een efficiencywinst van 900 uur handmatige handelingen per jaar.

De tijdswinst benutten we nu voor verdere kwaliteitsverbetering van het proces. Zo is er nu meer ruimte om te controleren op dubbele meldingen, na te gaan of de melding onder beheer van Spaarnelanden valt, en beter te checken of het antwoord van Spaarnelanden van goede kwaliteit is. Dankzij de verbeteringen ontvangen inwoners van Haarlem nu sneller en beter antwoord op hun melding.

Samenwerking met handhaving

In 2019 sloegen we in Zandvoort de handen ineen met Handhaving. Samen pakken we nu problemen in de leefomgeving aan. Onze voormannen en die van Handhaving houden daarvoor elke week een overleg om de knelpunten te bespreken. Inwoners en de betrokken partijen ervaren de uitkomsten als heel plezierig en positief.

Investeringsplan modernisering parkeergarages

In 2019 ontwikkelde Spaarnelanden op eigen initiatief een investeringsplan 2020-2025 om alle assets van de Haarlemse parkeergarages, fietsenstallingen en straatmeters te verbeteren of te vervangen. We inventariseerden de mogelijkheden en brachten prioriteiten aan. Ook brachten we per locatie de risico's voor de gemeente Haarlem in kaart.

Verbeteringen fietsparkeren

Voor de openbare fietsenstallingen deden we een voorstel om contant geld uit te bannen en te vervangen door pinbetalingen. Dit voorstel wordt in 2020 verder doorgerekend om te kijken of we tot een budgetneutrale oplossing kunnen komen, waarbij de benodigde investeringen worden betaald uit de besparing op bedrijfsmatige kosten die met een contante geldstroom zijn gemoeid.

Spaarnelanden ondersteunde ook bij de realisering van de nieuwe fietsenstalling in project Raaks III. Hier wordt nu vanaf het begin ruim rekening gehouden met de groeiende behoefte aan laadplekken voor elektrische fietsen.

Een burgerinitiatief leidde tot een pilot om in de fietsenstalling rolstoelen beschikbaar te stellen voor bezoekers. Daaruit bleek dat er vooral bij toeristen veel behoefte is aan een leenrolstoel. Zij kunnen na betaling van een borg gratis van de rolstoel gebruikmaken.

Website met alles over parkeren in Haarlem

In 2019 startten we met de bouw van de nieuwe website <http://haarlembereikbaar.nl>. Op de site kunnen bezoekers en bewoners alles vinden over parkeren in Haarlem: parkeerfaciliteiten en voorzieningen in de buurt. In de eerste fase wordt het mogelijk om hier ook online een dagkaart aan te schaffen. In de volgende fase werkt de website met persoonlijke accounts, zodat inwoners van Haarlem hier zelf hun parkeerbazen online kunnen regelen zoals het aanschaffen van een abonnement.

Nieuwe abonnementsvorm parkeergarages

Samen met de gemeente Haarlem ontwikkelden we in 2019 een nieuwe abonnementsvorm voor de bewoners van de binnenstad. Binnenstadbewoners die hun vergunning voor straatparkeren inleveren kunnen voor 25 euro per maand een abonnement krijgen voor een parkeergarage in hun buurt. Het doel is om meer bewoners te verleiden om hun auto niet op straat, maar in een garage te zetten.

Thema van de toekomst *Duurzame stadsmobiliteit en deeleconomie*

Dit is Spaarnelanden's thema van de toekomst. Want duurzame logistiek, elektrisch rijden of op waterstof, zelfsturende voertuigen... al die nieuwe technieken maken vervoer in steden slimmer en schoner. Tegelijk zorgt een te technische benadering voor een dilemma: hoe houden we mobiliteit bereikbaar voor iedereen? In de visie van Spaarnelanden zal mobiliteit van de toekomst een nutsfunctie hebben, met een belangrijke regierol voor een semi-overheid. Daarom sorteren we daar nu al op voor met onze initiatieven.

Kan een overheidsbedrijf de stadsmobiliteit op zijn kop zetten?

“Laat ons maar die aanjager zijn”

Duurzame stadsmobiliteit kon wel eens de sleutel worden om de bereikbaarheid in de stad te vergroten. Spaarnelanden draagt daar met eigen materieel al aan bij en investeert in praktische oplossingen. Maar de ambities zijn groter. Achter de schermen wordt hard gewerkt aan nieuwe concepten voor de stad.

Ons interview vindt plaats in een verbouwde opslagloods aan de achterkant van het Haarlemse bedrijfsterrein van Spaarnelanden. In een hoek van de loods is een kantoor gemaakt. Er zijn flexplekken en in de open keuken staan een gezellige bank en een grote houten tafel. Geeltjes op de ramen verklappen de status aan van nieuwe projecten. Dit is de plek waar Spaarnelanden haar nieuwe diensten uitbroedt. >

“Die geeltjes zijn het resultaat van onze scrumsessie gisteravond”, verklaart Marijn van der Maesen. “Zo krijgen we snel zicht op de voortgang van alle innovaties.”

Marijn is als innovatiemanager vaak op deze creatieve werkplek te vinden. Hier werken productmanagers met elkaar aan innovatieve concepten die in de toekomst kunnen bijdragen aan verduurzaming van de stad. En aangezien het werk van Spaarnelanden voor een groot deel draait om logistiek, werd van duurzame stadsmobiliteit een speerpunt gemaakt. Maar de markt lijkt te worden gedomineerd door commerciële marktspelers, zoals de Tesla's, de Snappcars en de Ubers van deze wereld. Welke rol ziet Marijn dan voor een overheidsbedrijf als Spaarnelanden?

“Ja, dat lijkt misschien wat wonderlijk he? Decennialang dachten we dat marktwerking goed voor alles was. Maar de planeet lijdt eronder en dat is voor niemand goed.” De toon is meteen gezet. Marijn begint haar verhaal met een bespiegeling op de grenzen van ‘de markt’. “Natuurlijk werkt de markt geweldig als bedrijven zo goed mogelijk allerlei behoeften van hun klanten vervullen. Maar op een of andere manier werkt de markt niet naar behoren als we de grenzen van de planeet moeten bewaken en duurzaamheid willen vergroten. Daarvoor is eerder regie nodig.”

Eigen visie op regie

Spaarnelanden heeft zo haar eigen visie op die regierol ontwikkeld. Zo ziet het bedrijf weinig heil in een sturende overheid. Verduurzaming werkt het best in een samenspel tussen alle partijen die de samenleving vormen: bedrijven, burgers en overheid. Daarom positioneert Spaarnelanden zich in het midden van deze driehoek. Als bedrijf van de overheid, midden in de samenleving, kan ze deze partijen met elkaar verbinden. “Ons doel is om iets te bereiken bij alle drie de partijen. Nieuw gedrag bij consumenten, marktpartijen uit hun comfortzone halen, en de overheid helpen om nieuw beleid te vertalen naar actie. Er zijn nieuwe vormen van partnership nodig als je verder wilt komen. In onze nieuwe marktconcepten is deze driehoek steeds het uitgangspunt.”

De markt lijkt steeds wel een duwtje in de goede richting nodig te hebben. Het vliegwieltje moet even op gang komen. En als motor van een duurzame samenleving geeft Spaarnelanden daar graag een flinke slinger aan. Een mooi voorbeeld van de laatste tijd is Green Collecting, de Haarlemse pilot waarbij inzamelaars samenwerken om met één gezamenlijke wagen al het bedrijfsafval op te halen. Het resultaat: aanmerkelijk minder inzamelwagens in de krappe binnenstad, vermindering van uitstoot en minder overlast voor bewoners. ➤

In het kort

Spaarnelanden heeft van duurzame stadslogistiek een innovatiespeerpunt gemaakt.

Regie is nodig om het samenspel tussen bedrijven, overheid en burgers te richten naar verduurzaming.

In Haarlem wordt inmiddels proefgedraaid met nieuwe marktconcepten, zoals collectieve inzameling van bedrijfsafval en de organisatie van elektrische deelauto's voor een wijk.

“De markt werkt minder goed als we de grenzen van de planeet moeten bewaken.”

Marijn van der Maesen

Van vijf inzamelwagens naar één

Om het concept van Green Collecting uit te leggen schuift verantwoordelijk productmanager Marc van Ham aan bij ons gesprek aan de keukentafel. “Kijk, om te beginnen moet je weten dat de markt voor bedrijfsafval een liberale markt is. Commerciële partijen beconcurreren elkaar om het afval bij winkels en grotere bedrijven op te mogen halen. Nu is er in de Green deal 6, over stadsmobiliteit, afgesproken om de emissies van transport in de stad te verlagen naar nul. We zagen al een tijdje een mogelijkheid om bij het ophalen van bedrijfsafval in de binnenstad op emissies te besparen. Door de liberale markt haalde elke inzamelaar met zijn eigen wagen het bedrijfsafval op. We dachten: als we daar voor de binnenstad nou eens één gezamenlijke wagen van konden maken? Dus overlegden we met verschillende inzamelaars en uiteindelijk deden ook GP Groot, Renewi en Suez mee om samen experiment aan te gaan.”

Het hart van de nieuwe samenwerking is een ingenieus systeem dat ervoor zorgt dat elke inzamelaar zijn eigen klanten behoudt. “Het enige verschil is dat voortaan niet vijf verschillende vrachtwagens het afval in de stad ophalen, maar één gezamenlijke. Dat levert niet alleen veel minder uitstoot en verstopping op, het is ook nog eens efficiënter. We hebben met elkaar afgesproken dat de efficiencywinst terugvloeit naar de klant en naar verdere verduurzaming van ons werk.”

Spaarnelanden heeft hierin als marktpartij het voortouw genomen, veel geïnvesteerd in deze nieuwe samenwerking, maar verdient daar geen geld aan. Waarom niet? “Wij zijn een nonprofit-bedrijf”, verklaart Marijn. “Winst is voor ons niet het hoofdmotief. We willen vooral de motor zijn achter een duurzame samenleving. Dus die verduurzaming voor elkaar krijgen, daar is het ons om te doen. Laat ons maar die aanjager zijn.”

Elektrisch autodelen op weg helpen

Dat Spaarnelanden een aanjager van duurzaamheid wil zijn, begint zo langzamerhand bij meer stadsbewoners op te vallen. Zo komen er af en toe vragen van inwoners uit wijken en buurten die samen willen verduurzamen. Ze zoeken hulp om hun initiatief professioneel te regelen. Een partij die als katalysator de opstartfase begeleidt, om het vliegwiel op gang te brengen. Marijn: “Telkens zijn er groepen mensen in de samenleving, in wijken en buurten, die samen ontdekken dat ze willen verduurzamen en daar hulp bij zoeken. In het bijzonder het Haarlemse Ramplaankwartier en de Planetenwijk, waar een groep bewoners ons vroeg om een paar elektrische deelauto's voor de wijk te organiseren.”

“Door de uitdaging aan te gaan en gewoon maar te beginnen ontstond iZoof Car Sharing. Dat heeft ons enorm waardevolle

inzichten opgeleverd. Bijvoorbeeld dat je zoiets het beste kunt laten werken als je een ‘warme kring’ onderhoudt. Dat begint al bij het organiseren van een groeps-app voor deelnemers.” Daarin bespreken de deelnemers van alles over hun ervaringen met de elektrische deelauto's. Bijvoorbeeld of er nieuwe ruitenvloeistof nodig is, of als de auto even door de wasstraat moet. Vrijwilligers houden in de gaten of de auto's nog voldoende schoon en opgeladen zijn. “Het is dit warme netwerk dat ervoor zorgt dat niet alleen dat het systeem van iZoof Car Sharing goed draait, het vergroot ook de sociale cohesie in de wijk. Buurtbewoners ontmoeten elkaar op nieuwe manieren en het gesprek gaat niet alleen meer over mobiliteit.” >

Dat de aanpak een succes is, leidt Marijn ook af uit harde cijfers. Van de 130 deelnemers hebben er 41 in de proef van een jaar hun (tweede) auto weggedaan. “Dat komt door ons tweede principe: als je het doet, moet je het goed doen. We zorgen voor een compleet aanbod van gerelateerd vervoer. Niet alleen deelauto's, deelnemers krijgen ook een iZoof Mobiliteitskaart voor het OV en elektrische taxi's. Ook kunnen ze voor hun vakantie tegen aantrekkelijke voorwaarden een auto huren en voor speciale gelegenheden van een grotere auto gebruikmaken. Bijvoorbeeld wanneer ze iets moeten verhuizen. Dit is MaaS, Mobiliteit as a Service: we bieden de zekerheid dat mobiliteit voor deelnemers altijd beschikbaar is. Waarom zou je dan nog een dure auto voor de deur hebben?” Nu er 41 auto's zijn weggedaan, is het aan de ex-eigenaars om mee te praten over een nieuwe bestemming voor de vrijgekomen ruimte. Kiezen ze voor een speeltuin, of voor een parkje?

Ondertussen werkt Spaarnelanden verder aan haar plan om het deelauto-concept wijk voor wijk in Haarlem in te voeren. Gaat dat opnieuw lukken, om steeds die warme kring op te zetten? Marijn: “Je hebt gewoon die warme contacten met inwoners nodig. Want dan kun je op een gegeven moment ook zeggen: doe die auto toch weg. Bewoners vertrouwen ons als semi-overheidsorganisatie. Ik zie dat bij een marktpartij nog niet zo snel gebeuren. Dat is de essentie van onze regie: de garantie bieden op deelmobiliteit. Juist bij deelauto's is die continuïteit heel belangrijk om mensen over de drempel te helpen. Niemand is gebaat bij een marktpartij die zomaar ergens zijn deelauto's weer weghaalt als die op een dag te weinig winst opleveren.” ■

“Veel mensen luisteren naar ons omdat we van de gemeente zijn. Ik zie dat bij een marktpartij nog niet zo snel gebeuren.”

Onderzoek uitbreiding laadpunten parkeergarages

Er is veel behoefte aan laadplekken voor elektrische auto's in parkeergarages. Daarom startte Spaarnelanden in 2019 een onderzoek om gebruik en behoeften in kaart te brengen. Bijkomend punt bij de uitbreiding van het aantal laadplekken is ook de brandveiligheid. Als er in een accupakket van een elektrische auto brand uitbreekt, kan de brandweer weinig uitrichten. Uit ons onderzoek volgde het advies om elektrisch laden vooral dicht bij de uitgang van de parkeergarage te plaatsen, zodat de brandweer de auto bij brand er in ieder geval nog snel de garage uit kan slepen.

Het onderzoek moest antwoord geven op de vraag of capaciteitsuitbreiding van de stroomvoorziening noodzakelijk was bij meer laadplekken. We onderzochten het huidige laadgedrag en ontdekten dat het geen probleem is als de bestaande stroomcapaciteit over meer oplaadplekken wordt verdeeld. De meeste klanten laten de auto namelijk langere tijd aan de laadplek staan. Door de beschikbare stroomcapaciteit over meerdere laadplekken te verdelen, laden de voertuigen weliswaar langzamer, maar we kunnen wel meer klanten bedienen. Deze oplossing maakt dat er minder grote investeringen nodig zijn voor uitbreiding. Het komend jaar gaan we deze inzichten testen in de parkeergarages Dreef en Houtplein, samen met de provincie Noord-Holland.

Fietsenstallingen beter zichtbaar

De fiets is een essentiële schakel in de wens van de gemeente Haarlem om de mobiliteit in de stad te verduurzamen. We onderzochten samen met beleidsmakers en communicatieadviseurs van de gemeente Haarlem, en Paswerk hoe we de openbare fietsenstallingen beter onder de aandacht kunnen brengen. Met relatief kleine ingrepen kan er al veel gedaan worden aan een opvallende, uniforme uitstraling die de herkenbaarheid van de verschillende stallingen vergroot.

Social enterprise iZoof Electric Taxi is de proeffase voorbij

Waar iZoof Electric Taxi in 2018 nog een proef was, zagen we in 2019 een stevige groei van het taxibedrijf. Er is kennelijk grote behoefte aan elektrisch taxivervoer in en om onze regio. We sloten diverse zakelijke contracten af, waarbij klanten op basis van ons certificaat kunnen aantonen hoeveel uitstoot ze met de iZoof-ritjes hebben bespaard.

Het taxibedrijf is onze social enterprise. Al drie medewerkers van Spaarnelanden hebben hier een nieuwe plek gekregen als taxichauffeur. Ze waren niet meer inzetbaar in hun reguliere werk en zijn nu gelukkig dat ze weer zinvol werk hebben gekregen.

GRI-Index

GRI 102: General disclosures 2018:

Organizational profile

102-1	Name of the organization <i>Naam van de organisatie</i>	Spaarnelanden nv
102-2	Activities, brands, products, and services <i>Activiteiten, merken, producten en/of diensten</i>	Pagina 14 en 15
102-3	Location of headquarters <i>Locatie van het hoofdkantoor</i>	Minckelersweg 40 2031 EM Haarlem
102-4	Location of operations <i>Locatie van vestigingen en activiteiten</i>	Haarlem en Zandvoort, Nederland
102-5	Ownership and legal form <i>Eigendomsstructuur en rechtsvorm</i>	Naamloze Vennootschap, sinds 1 januari 2018 10% eigendom van de gemeente Zandvoort en 90% eigendom van de gemeente Haarlem
102-6	Markets served <i>Afzetmarkten</i>	Zie hoofdstuk 3.2

Organizational profile

102-7	Scale of the organization <i>Omvang van de organisatie</i>	291 medewerkers
102-8	Information on employees and other workers <i>Informatie over werknemers en andere arbeidskrachten</i>	Op peildatum 31 december 2019 had Spaarnelanden 291 medewerkers in dienst. Zie verder pagina 20 en 21
102-9	Supply chain <i>Omschrijving van de toeleveringsketen van de organisatie</i>	Pagina 17 en 18
102-10	Significant changes to the organization and its supply chain <i>Belangrijke veranderingen in de organisatie en toeleveringsketen</i>	
102-11	Precautionary Principle or approach <i>Toepassing voorzorgsprincipe</i>	Pagina 20 Spaarnelanden hanteert de principes van ISO 14001 als het gaat om milieurisico's.
102-12	External initiatives <i>Extern ontwikkelde principes die de organisatie onderschrijft</i>	We onderschrijven niet officieel externe principes
102-13	Membership of associations <i>Lidmaatschap van verenigingen</i>	Werkgeversvereniging WENB, NVRD, Bedrijf en Samenleving, IKH, MKB, De Goede Zaak, De Normaalste Zaak, MVO Nederland, Jinc en op basis van individueel lidmaatschap aangesloten bij beroepsvereniging Stadswerk.

Strategy

102-14	Statement from senior decision-maker <i>Verklaring van de hoogste beslissingsbevoegde</i>	Pagina 7 en 8 Voorwoord
102-15	Key impacts, risks, and opportunities <i>Voornaamste gevolgen, risico's en kansen</i>	Pagina 18

Ethics and integrity

102-16	Values, principles, standards, and norms of behavior <i>Kernwaarden, principes, standaarden en gedragscodes</i>	Hoofdstuk 2.4 Spaarnelanden kent hiervoor verschillende beleidsdocumenten: - Huishoudelijk reglement Spaarnelanden (onderdeel van het Personeelshandboek) - Corporate Governance Code (op onze website te vinden, de gedragscode maakt hier onderdeel van uit) - Omgevingsmanagementplan (onderdeel van onze DDO-verplichtingen) - We hebben geen ethische kernwaarden benoemd in documenten, maar een en ander staat beschreven in bovenstaande documenten.
102-17	Mechanisms for advice and concerns about ethics <i>Procedures m.b.t. ethische kwesties</i>	Sinds 2016 kent Spaarnelanden een register voor klachten over het gedrag van onze medewerkers.

Governance

102-18

Governance structure

Bestuursstructuur

Spaarnelanden nv hanteert sinds 2012 de Code Goed Bestuur Publieke Dienstverleners.

De volgende documenten zijn van toepassing verklaard:

- Directiereglement
- Reglement Raad van Commissarissen
- Rooster van Aftreden
- Remuneratierapport
- Profielschets
- Regeling melding misstanden
- Klachtenreglement
- Gedragscode
- Compliance verklaring
- Treasury Reglement
- Privacy-reglement

Zie verder: www.spaarnelanden.nl/over-ons/corporate-governance

De Raad van Commissarissen houdt toezicht op Spaarnelanden en wordt gevormd door:

- De heer mr. drs. J.F.P. Houben (voorzitter)
- Mevrouw Ing. V.M. Dalm
- De heer Drs. I.G.M. Verbruggen

102-21

Consulting stakeholders on economic,
environmental, and social topics

*Geraadpleegde stakeholders m.b.t.
economische, milieu en sociale thema's*

Hoofdstuk 3.1

Dialogoog met stakeholders

Stakeholder engagement

102-40	List of stakeholder groups <i>Overzicht van betrokken stakeholders/ belanghebbenden</i>	Pagina 23
102-41	Collective bargaining agreements <i>Percentage werknemers onder CAO</i>	100% CAO Grondstoffen, Energie en Omgeving (voorheen CAO Afval en Milieu)
102-42	Identifying and selecting stakeholders <i>Identificatie en selectie van stakeholders/ belanghebbenden</i>	Pagina 23 Net als voorgaande jaren streven we naar een stakeholderdialoog met vertegenwoordigers uit verschillende stakeholdergroepen: aandeelhouder; opdrachtgevers; bestuur, politiek en inwoners; medewerkers.
102-43	Approach to stakeholder engagement <i>Werkwijze stakeholderdialoog</i>	Pagina 23 De stakeholdergesprekken als voorbereiding op het jaarverslag vonden begin 2018 plaats. We laten de gesprekken uitvoeren door een externe partij, op basis van een vragenlijst met vooraf vastgestelde thema's.
102-44	Key topics and concerns raised <i>Belangrijkste onderwerpen en vraagstukken/ uitkomsten stakeholderdialoog</i>	Pagina 24, 25 en 26 Verslag van de stakeholderdialoog.

Reporting practice

102-45	Entities included in the consolidated financial statements <i>Ondernemingen die zijn meegenomen in de geconsolideerde jaarrekening en die niet onder dit verslag vallen</i>	Het betreft hier alleen Spaarnelanden nv
102-46	Defining report content and topic Boundaries <i>Inhoud van het verslag en afbakening van de onderwerpen</i>	Pagina 4
102-47	List of material topics <i>Overzicht van materiële onderwerpen</i>	Pagina 28 en 29 Materiële thema's
102-48	Restatements of information <i>Herformuleringen van informatie</i>	Geen wijzigingen ten opzichte van 2018.

Reporting practice

102-49	Changes in reporting <i>Veranderingen in verslaglegging</i>	Geen wijzigingen in verslagleggingsperiode.
102-50	Reporting period <i>Verslagleggingsperiode</i>	2019
102-51	Date of most recent report <i>Datum van het meest recente verslag</i>	April 2019
102-52	Reporting cycle <i>Verslagleggingscyclus</i>	Jaarlijks
102-53	Contact point for questions regarding the report <i>Contactpunt voor vragen over het verslag</i>	Afdeling Communicatie Spaarnelanden: 023 751 7200
102-54	Claims of reporting in accordance with the GRI Standards <i>Verslaggevingseisen volgens GRI Standards</i>	Dit jaarverslag werd samengesteld conform de vereisten van GRI Standards: Core-optie.
102-55	GRI content index	Vanaf pagina 32
102-56	External assurance <i>Externe controle</i>	Externe verificatie vindt niet plaats voor het jaarverslag. Wel audits en certificering voor ISO 9001:2015, ISO 14001:2015 en CO ₂ Prestatieladder.

GRI 103: General disclosures 2017:

103-1	Explanation of the material topic and its boundary <i>Toelichting op de materiële thema's</i>	Pagina 28 en 29
103-2	The management approach and its components <i>Managementbenadering en componenten</i>	Pagina 28 en 29
103-3	Evaluation of the management approach <i>Evaluatie van de managementbenadering</i>	Pagina 28 en 29

GRI 200: Economic topics**GRI 203: Indirect Economic Impacts / Investeren in de samenleving**

203-2	Significant indirect economic impacts <i>Opvallende indirecte economische effecten</i>	In 2016 verscheen het rapport 'Haarlemse toegevoegde waarde', over de indirecte economische impact.
-------	---	---

Werkgelegenheid in de regio

Percentage medewerkers wonend in Haarlem	Informatie hierover is niet voorhanden.
--	---

Innovatie (nieuwe oplossingen voor belangrijke ontwikkelingen)

Percentage van de omzet besteed aan innovatie	2%
---	----

Kwaliteit van kernactiviteiten

Aantal klachten	45 in 2019
-----------------	------------

GRI 300: Environmental topics**GRI 302: Energy**

302-1	Energy consumption within the organization	Aardgas: 61.890 m ³ , Diesel: 524.269 liter, Benzine: 23.471 liter, CNG: 10.020 kilo, AdBlue: 13.676 liter, Benzine klein materieel: 8.395 liter. Elektriciteit grijs: 2.560.944 kWh, elektriciteit eigen zonnepanelen, direct toegepast: 87.000 kWh. Spaarnelanden koopt grijze stroom in, en verduurzaamt alle stroom met aankoop van groene stroom certificaten (Garanties van Oorsprong wind op land). Warmte Koude Opslag: 1.234 GJ (cijfers 2018)
-------	--	--

Grondstoffen: bevorderen van recycling

Afvalstromen ingezameld per gewicht en soort	Pagina 4 en 49
--	----------------

Klimaatadaptatie: aanpassen van de openbare ruimte om voorbereid te zijn op klimaatverandering

Maatregelen gerealiseerd tegen hittestress	Spaarnelanden plant in opdracht van de gemeente Haarlem inboetbomen en houdt de bomenbalans op peil. Bomen dragen bij aan de vermindering van hittestress.
Maatregelen gerealiseerd tegen wateroverlast	In opdracht van de gemeente Haarlem heeft Spaarnelanden op diverse locaties de verharding vervangen door groen (operatie Steenbreek), waarbij onder meer bij-vriendelijke bloemenmengsels zijn gebruikt.

GRI 400: Social topics**GRI 401: Arbeidsomstandigheden**

401-2	Benefits provided to full-time employees that are not provided to temporary or part-time employees <i>Arbeidsvoorwaarden voor fulltime medewerkers die niet gelden voor tijdelijke en parttime medewerkers</i>	Medewerkers die in vaste dienst zijn (fulltime of parttime), hebben recht op collectiviteitskorting, fitnessvergoeding en kunnen gebruikmaken van een fietsplan en elektrische private-leaseregeling. Primaire arbeidsvoorwaarden zijn hetzelfde voor tijdelijke medewerkers via een uitzendbureau en medewerkers die in vaste dienst zijn.
-------	--	--

Lokale gemeenschappen, brug tussen stad en bevolking

Aantal bijgewoonde bijeenkomsten met inwonersvertegenwoordigers	159 bijeenkomsten met wijkraden, bewoners en vrijwilligersgroepen.
---	--

Social return: kansen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt

Percentage van de aanneemsom besteed aan social return	2019: 5,5%
--	------------

Colofon

Inhoudelijk verantwoordelijk:
Samenstelling, tekst en vormgeving:
Fotografie:

Spaarnelanden, afdeling Communicatie
Buro Jung, Haarlem
United Photos/Paul Vreeker
Spaarnelanden

mei 2020